

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras. Den innehåller bl.a. ett förslag om förlängning av arbetsvillkoret, som är en förutsättning för erhållande av arbetslöshetsdagpenning, och av försäkringsvillkoret, som är en förutsättning för erhållande av enligt förtjänsten avvägd dagpenning. Det föreslås också att stadgandena om arbetsvillkoret skall preciseras till vissa delar. Enligt förslaget skall dagpenning avvägd enligt förtjänsten betalas om en person i minst 10 månader före arbetslösheten har varit försäkrad som medlem i en arbetslöshetskassa och har uppfyllt arbetsvillkoret medan han har varit försäkrad. Arbetsvillkoret blir uppfyllt om personen i fråga under en granskningsperiod om 24 månader i sammanlagt 43 veckor (10 månader) har varit i sådant arbete där arbetstiden under varje vecka har uppgått till minst 18 timmar. Arbetsvillkoret skall vara detsamma i fråga om grunddagpenningen och den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen. I arbetsvillkoret kan också inräknas en tidsperiod för vilken utbildningsstöd har betalats enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, dock högst 16 veckor. Stadgandena om tillgodoräknande av utbildning skall dock vara temporära. Det arbetsvillkor som när det uppfylls innebär att den maximala tiden för utbetalning av förtjänstdagpenning eller grunddagpenning räknas från början, dvs. det s.k. återinträdesvillkoret, bestäms enligt samma grunder.

Den lön som ligger till grund för förtjänstdagpenningen skall enligt förslaget alltid bestämmas på basis av den tidsperiod under vilken arbetsvillkoret uppfylls. Om den maximala utbetalningstiden för dagpenningen räknas från början, är den nya dagpenningen dock alltid minst 80 % av den föregående dagpenningen.

Det föreslås att reglerna för bestämmande av den jämkade dagpenningen skall ändras. Det skyddade beloppet av en jämkad dagpenning, dvs. den förtjänst under en granskningsperiod om en månad eller 4 veckor som inte har haft någon inverkan på arbetslöshetsdagpenningens belopp, skall slopas. Jämkningsprocenten föreslås bli sänkt från nuvarande 80 % till 50 %. I stadgandena om jämkad dagpenning föreslås dessutom ändringar som har samband med de ovan nämnda, samt vissa preciseringar.

Stadgandena om den självrisktid som gäller för arbetslöshetsdagpenningen föreslås bli ändrade. Självrisktiden skall förutsätta att personen i fråga har varit arbetslös arbetsökande en tid som motsvarar sammanlagt 7 arbetslöshetsdagar en gång per maximal utbetalningstid för arbetslöshetsdagpenning. En semesterersättning som betalas när arbetsförhållandet upphör skall i fortsättningen utgöra ett hinder för arbetslöshetsdagpenningen, så att dagpenning inte betalas för den tid på vilken den utbetalda semesterersättningen kan periodiseras på basis av den lön som skall betraktas som personens stabiliserade lön.

Stadgandena om rätten till s.k. tilläggsdagpenning föreslås bli ändrade så, att den åldersgräns efter vilken arbetslöshetsdagpenning kan betalas till 60 års ålder, om den maximala utbetalningstiden för dagpenningen inte har gått ut, höjs från 55 år till 57 år.

Samtidigt med denna proposition avläts regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om arbetsmarknadsstöd. I propositionen föreslås bl.a. att 20-24-åringar som saknar yrkesutbildning och som för första gången inträder på arbetsmarknaden skall ha rätt till arbetsmarknadsstöd, om möjlighet att delta i utbildning eller i någon annan lagstadgad åtgärd inte har kunnat ordnas för dem.

Lagändringarna, av vilka en del ansluter sig till budgetpropositionen för 1997, avses träda i kraft vid ingången av 1997. De stad-

ganden enligt vilka arbetskraftsutbildning skall kunna inräknas i arbetsvillkoret avses gälla till utgången av 1998.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

En övergripande revidering av systemet med utkomstskydd för arbetslösa har varit aktuell och beretts på flera olika nivåer under så gott som hela 1990-talet. I systemet har under de senaste åren gjorts strukturella ändringar som i sig har varit omfattande, såsom t.ex. införandet av arbetsmarknadsstödet. Bakgrunden till dessa förändringar har huvudsakligen varit den kraftiga ökningen av arbetslösheten och av utgifterna till följd av denna. Målen för förändringarna har endast delvis nåtts.

Strukturen beträffande arbetslösheten har under de senaste åren blivit allt besvärligare, då långtidsarbetslösheten och i synnerhet antalet äldre långtidsarbetslösa har ökat kraftigt. Till en del har förändringen i arbetslöshetsstrukturen också berott på den lagstiftning med stöd av vilken de ekonomiska förlusterna till följd av arbetslöshet har ersatts. När det gäller tryggandet av utkomsten har det nuvarande systemet huvudsakligen fungerat bra. Lagstiftningen har dock på en del punkter lett till att passivitet också på lång sikt lönar sig bättre än kortvarig sysselsättning eller deltagande i verksamhet som förbättrar arbetsmarknadsdugligheten. Strukturen hos det ekonomiska stödet från samhället är i alltför hög grad inriktat på passivt utkomstskydd i stället för på alternativ som syftar till aktiv förbättring av sysselsättningsmöjligheterna.

Syftet med de ändringar som föreslås här är särskilt att minska det inkomstrelaterade utkomstskyddets styreffekter på arbetsmarknaden. Den centrala utgångspunkten för och de centrala verkningarna av ändringarna är att ställningen för arbetslösa arbetssökande som försöker komma ut på arbetsmarknaden eller förbättra sina arbetsmarknadsfärdigheter inte skall försämrats. Således lönar det sig t.ex. mycket bättre än tidigare att utföra kortvarigt arbete under arbetslöshetstiden jämfört med att lyfta den dagpenning som en person som är helt och hållet arbetslös erhåller. Däremot försöker man minska möj-

ligheterna att utnyttja utkomstskyddet för arbetslösa.

2. Nuläge

2.1. Lagstiftning och praxis

Arbetsvillkoret

En förutsättning för erhållande av arbetslöshetsdagpenning - såväl grunddagpenning som dagpenning avvägd enligt förtjänsten - är att arbetsvillkoret är uppfyllt. Arbetsvillkoret bestäms på olika sätt för löntagare och företagare. Syftet med arbetsvillkoret är att visa att en person stadigvarande varit på arbetsmarknaden och fått sin utkomst av förvärvsarbete. En särskild förutsättning för dagpenning avvägd enligt förtjänsten är desutom att försäkringsvillkoret är uppfyllt, dvs. en person skall ha varit försäkrad medlem av en löntagarkassa i åtminstone de sex månaderna närmast före arbetslöshetens början. Personen skall uppfylla arbetsvillkoret medan han är medlem av arbetslöshetskassan.

Arbetsvillkoret blir uppfyllt då personen i fråga under de närmast föregående 24 månaderna (granskningsperioden) i 26 veckor har varit i sådant arbete där arbetstiden under varje vecka har uppgått till minst 18 timmar eller där den regelbundna arbetstiden enligt arbetsavtalet under en utjämningsperiod har varit åtminstone i genomsnitt 18 timmar i veckan och lönen har betalats enligt kollektivavtal eller, om det inte finns något kollektivavtal inom branschen, har överensstämmt med gängse lön på orten. Tolkningen av begreppet gängse lön har varit oenhetlig och å andra sidan också möjliggjort spekulation när det gäller uppfyllandet av arbetsvillkoret. Inom branscher där regleringen av arbetstiden avviker från det normala har under förutsättningar som närmare stadgats genom förordning avsteg gjorts från det krav som gäller arbetstid per vecka.

Om någon på grund av sjukdom, anstaltsvård, värnplikt, studier eller vård av barn

eller av något annat därmed jämförligt godtagbart skäl är förhindrad att vara på arbetsmarknaden, kan granskningsperioden gällande arbetsvillkoret förlängas i motsvarande mån. Det har inte stadgats om någon maximitid för förlängningen. I praktiken har det förekommit fall då det har ansetts finnas godtagbart skäl för frånvaro från arbetsmarknaden i över tio år, trots att personen i fråga under denna tid varken har betalt försäkringspremie av sin lön eller varit på arbetsmarknaden.

Arbetsvillkoret för löntagare skall uppfyllas på nytt, om personen har varit borta från arbetsmarknaden utan godtagbart skäl under en längre tid än sex månader eller om han har arbetat som företagare under en längre tid än 18 månader. Arbetsvillkoret skall uppfyllas på nytt också efter att maximitiden för erhållande av dagpenning har uppnåtts. I dessa fall skall den lön som utgör grund för dagpenningen bestämmas enligt löneinkomsten för den tidsperiod då han på nytt har uppfyllt arbetsvillkoret enligt 16 §.

Arbetslöshetsdagpenning betalas för sammanlagt högst 500 arbetslöshetsdagar under fyra på varandra följande kalenderår. Räknat i en följd motsvarar detta knappt två års arbetslöshet. Denna maximitid börjar dock räknas från början, om någon innan rätten till dagpenning upphör under en granskningsperiod om åtta månader har uppfyllt det ovan nämnda arbetsvillkoret, vilket i praktiken förutsätter nästan oavbrutet arbete, som också kan vara deltidsarbete. I de flesta fallen - enligt en utredning i rentav fyra fall av fem - uppfylls detta s.k. återinträdesvillkor genom arbete som utförs med hjälp av sysselsättningsstöd. Förtjänstdagpenning betalas då i praktiken oftast också till samma belopp som tidigare. På grund av de stadganden gällande fastställandet av den lön som utgör grund för dagpenningen för vilka redogörs nedan bestäms dagpenningen inte utgående från detta arbete som uppfyller återinträdesvillkoret, om arbetet inte varar i över 27 veckor.

Enligt en förordning om ändring av sysselsättningsförordningen (273/95) kan av sysselsättningsanslagen inom ramen för anslaget i statsbudgeten kommuner, samkommuner och andra sammanslutningar samt företag eller andra arbetsgivare beviljas sysselsättningsstöd för förbättrande av förutsättningarna för att arbetslösa skall kunna placera sig på arbetsmarknaden. En persons arbetstid

under en tidsperiod som motsvarar lönebetalningsperioden är då minst 85 % av den regelbundna arbetstiden i branschen. Av sysselsättningsanslagen kan för avlönande av personal beviljas sysselsättningsstöd för högst 10 månader åt gången. På grundval av ett arbetsavtal som avses i lagen om läroavtalsutbildning kan sysselsättningsstöd dock beviljas för hela avtalsperioden. De allmänna förutsättningarna för beviljande av stöd till företag finns i förordningens 19 §. Av sysselsättningsanslagen ersätts statens ämbetsverk och inrättningar för den lön som betalas till en sysselsatt och för arbetsgivarens pensions- och socialskyddsavgift. I praktiken har sysselsättningen med hjälp av sysselsättningsstöd fortfarande i regel omfattat sysselsättningsperioder om sex månader.

Arbete som utförs på arbetsmarknaden inom den s.k. ekonomiska gråzonen kan inte hänföras till arbetsvillkoret. Kännetecknande för sådant arbete är t.ex. att arbetet inte är försäkrat (arbetsgivarens socialskyddsavgift, pensionsförsäkringspremie, olycksfallsförsäkringspremie och arbetslöshetsförsäkringspremie samt löntagarens pensionsavgift och arbetslöshetsförsäkringsavgift) och att skatterna är obetalda.

Fastställande av den lön som ligger till grund för dagpenningen

Den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen beräknas utgående från en persons stabiliserade lön eller, om löneinkomsten har varit säsongbetonad eller oregelbunden, på det per månad beräknade beloppet av årsinkomsten. Enligt 1 § förordningen om fastställande av lön som läggs till grund för dagpenning avvägd enligt förtjänsten (754/84) är grunden för beräkningen den löneinkomst som skall anses som stadigvarande och som bestäms med beaktande av löneinkomsterna för minst en så lång tid att personen i fråga under denna tid i 26 veckor har varit i sådant arbete där arbetstiden varje vecka har uppgått till minst 18 timmar eller där den regelbundna arbetstiden enligt arbetsavtalet under en utjämningsperiod har varit i genomsnitt minst 18 timmar i veckan.

Enligt 5 § i nämnda förordning skall, om någon på nytt blir arbetslös inom 27 veckor från utgången av föregående arbetslöshetsperiod, den löneinkomst som läggs till grund för dagpenningen inte bestämmas på nytt, om inte personen i fråga anför grunder för

att den dagpenning som bestäms på basis av nya inkomstuppgifter utan barnförhöjning skulle bli 10 % större än tidigare betald dagpenning. Löneinkomsten skall inte heller bestämmas på nytt om personen i fråga har varit företagare på heltid i högst 18 månader räknat från utgången av föregående arbetslöshetsperiod.

För den som erhåller deltidspension bestäms rätten till dagpenning avvägd enligt förtjänsten enligt läget vid den tidpunkt då deltidspensionen började. Detsamma gäller den som har erhållit deltidspension omedelbart innan han fick dagpenning avvägd enligt förtjänsten. Dagpenningen för den som får delinvalidpension och som utfört deltidarbete beräknas utgående från den kalkylerade lönen i heltidsarbete för det arbete som han har utfört. Trots att stadgandena skiljer sig från varandra, är syftet med bägge stadgandena dock att säkerställa att en persons dagpenning inte bestäms på basis av lönen för deltidarbetet. Om en person tidigare har försäkrat sig när han utfört heltidsarbete, är avsikten att dagpenningen skall bestämmas på grundvalen av den inkomstnivå personen hade när han fick lön för heltidsarbetet, på basis av vilket han försäkrat sig. Både deltidspension och delinvalidpension dras enligt lagens 27 § av från arbetslöshetsdagpenningen vid utbetalningen, eftersom det är fråga om en lagstadgad förmån.

Jämkad dagpenning

Stadgandena om jämkad dagpenning i lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändrades fr.o.m. ingången av 1994 så, att vid samordningen av arbetslöshetsdagpenningen och förvärvsinkomst som erhållits under arbetslöshetstiden iaktas samma grunder oberoende av om det är fråga om deltidarbete, kortvarigt heltidsarbete som varar mindre än en månad, förkortad arbetstid på grund av permittering, bisyssla eller inledande av företagsverksamhet i mindre skala.

Den jämkade arbetslöshetsdagpenningens belopp bestäms enligt lagens 18 § 1 mom. så, att dagpenningen och 80 % av den del av inkomsten som överstiger 750 mk (skyddat belopp) sammanlagt per månad kan uppgå till det belopp som annars hade kunnat betalas i dagpenning. En person har dock inte rätt till jämkad arbetslöshetsdagpenning, om hans arbetstid under en granskningsperiod om en månad överstiger fyra femtedelar

av den inom branschen tillämpade maximiarbetstiden för arbetstagare i heltidsarbete. Beträffande förkortad arbetsvecka och arbetsdag är granskningsperioden i fråga om arbetstiden en kalendervecka.

Det belopp som betalas i jämkad dagpenning begränsas också av att dagpenning avvägd enligt förtjänsten kan utbetalas till ett sådant belopp att summan av dagpenningen jämte eventuella barnförhöjningar och arbetsinkomsten under jämningsperioden motsvarar högst 90 % av den lön som ligger till grund för den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen, dock till minst samma belopp som den arbetslöse skulle ha rätt att få i grunddagpenning.

Jämkad dagpenning utbetalas högst för en viss maximitid. Enligt lagens 19 § 1 mom. betalas jämkad dagpenning till ett belopp som motsvarar högst 150 fulla arbetslöshetsdagpenningar och för minst 18 månader. Jämkad dagpenning betalas inte för en längre tid än 24 månader, även om maximibeloppet för 150 dagar inte har blivit fullt. I de ovan nämnda maximibeloppen och maximitiderna inräknas dock inte en jämkad dagpenning som har fastställts på basis av bisyssla. Om någon fortgående under minst sex månader har ett arbete där arbetstiden är lika lång som den maximiarbetstid i heltidsarbete som normalt tillämpas inom branschen, skall beräkningen av de ovan nämnda perioderna börja på nytt. Lagen om utkomstskydd för arbetslösa har dock temporärt ändrats så, att i maximibeloppen och maximitiderna temporärt inte inräknas en jämkad dagpenning som utbetalts från den 1 juli 1994. Den temporära lagändringen gäller t.o.m. utgången av 1996.

Rätt till tilläggsdagar

Beträffande den maximitid om 500 dagar för vilken arbetslöshetsdagpenning betalas har stadgats om undantag för äldre långtidsarbetslösa. Enligt lagens 26 § 2 mom. kan till den som fyllt 55 år innan maximitiden om 500 dagar gått ut dessutom betalas dagpenning högst till utgången av den kalendermånad under vilken han fyller 60 år. I praktiken betyder detta att en person skall vara minst 53 år och en månad gammal när han blir arbetslös för att han skall ha rätt till de ovan nämnda tilläggsdagarna i en sådan situation då arbetslösheten fortsätter utan avbrott.

Åldersgränsen för arbetslöshetspension är 60 år. De övriga förutsättningarna för erhållande av pensionen skärptes fr.o.m. ingången av 1994. En förutsättning är att personen i fråga har erhållit arbetslöshetsdagpenning till de ovan nämnda maximibeloppen och maximitiderna och att han under de 15 kalenderåren före pensionsfallet har intjänat sådan grundpension som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare (395/61) eller någon annan med denna jämförbar pension som grundar sig på arbets- eller tjänsteförhållande under sammanlagt minst fem år. Dessutom krävs att personen när pensionsfallet inträffar eller under den första tilläggsdagen av arbetslöshetsdagpenningen har rätt till s.k. återstående tid. För erhållande av förmån på basis av återstående tid förutsätts att högst 360 dagar har förflutit från det senaste arbetsförhållandet. Det arbetsförhållande till vilket den återstående tiden kan hänföras skall vara åtminstone den i lagen stadgade väntetiden om en månad. Den nämnda efterkarenstiden om 360 dagar kan förlängas av bl.a. arbetslöshets-, rehabiliterings- och sjukdagpenningdagar.

Självrisktid

Enligt 12 § 1 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa betalas arbetslöshetsdagpenning efter det att en person varit arbetslös arbetssökande vid Arbetskraftsbyrå sammanlagt fem arbetsdagar under högst åtta på varandra följande kalenderveckor. För denna självrisktid om fem dagar betalas ingen arbetslöshetsdagpenning.

Självrisktiden anses ha gått till ända även då den i 17-19 §§ nämnda arbetslöshetstiden för arbetstagare med förkortad arbetsvecka eller i deltidsarbete uppgår till sammanlagt en tid som motsvarar fem arbetslöshetsdagar. Till självrisktiden räknas även de dagar personen efter det arbetslösheten börjat har varit arbetsoförmögen utan att för denna tid uppbara dagpenning i enlighet med sjukförsäkringslagen eller annan lagstadgad ersättning eller av arbetsgivaren lön för sjukdomstiden.

Självrisktiden är i kraft till utgången av det kalenderår under vilket den har uppkommit. Under ett begynnande kalenderår förutsätts inte ny självrisktid t.ex. då rätten till arbetslöshetsdagpenning börjar på nytt inom 14 dagar från det att föregående rätt till arbetslöshetsdagpenning upphörde, eller då en

person har fått utbildningsstöd enligt lagen om Arbetskraftspolitisk vuxenutbildning och återgår till att vara arbetslös arbetssökande inom 14 dagar från det att den förmån som avses ovan har upphört.

Verkställigheten av stadgandena om begynnande kalenderår har varit besvärlig, och stadgandena har bl.a. orsakat att permitteringsarrangemang vidtagits för att ingen ny självrisktid skall förutsättas. De stadganden om jämkad dagpenning som trädde i kraft den 1 januari 1994 har dock lindrat de verkningar mottagande av arbete har beträffande uppställandet av en ny självrisktid.

2.2. Den internationella utvecklingen och lagstiftningen i utlandet

Finland, Sverige och Danmark har en frivillig arbetslöshetsförsäkring (systemet med arbetslöshetskassor). I de övriga industriländerna har arbetslöshetsförsäkringen i allmänhet ordnats i form av en allmän eller obligatorisk försäkring, varvid löntagarna med undantag av särskilt fastställda begränsningar automatiskt omfattas av försäkringen.

Sådana former av skydd som kompletterar arbetslöshetsförsäkringen finns förutom i Finland (arbetsmarknadsstödet) också bl.a. i Sverige (kontant arbetsmarknadsstöd, KAS), samt i Tyskland, Frankrike, Holland och Storbritannien. I dessa kompletterande system är nivån på skyddet lägre och tröskeln för skyddet är lägre än i fråga om det skydd som har formen av försäkring. Systemen i de olika länderna avviker från varandra beträffande detaljerna. Viktiga faktorer med tanke på de arbetslösa utkomst är också de övriga sociala tryggheten och minimiutkomstarrangemangen samt beskattningen, i fråga om vilka det också förekommer betydande skillnader mellan de olika länderna. En jämförelse mellan länderna är därför problematisk. Dock avviker systemet med utkomstskydd för arbetslösa i Finland vid en internationell jämförelse från systemen i de flesta övriga länderna i synnerhet i två avseenden: den maximitid för vilken dagpenning betalas är längre och arbetsvillkoret, som är en förutsättning för erhållande av dagpenning, kortare i förhållande till den långa maximitiden. På medelinkomstnivå finns det inga väsentliga skillnader i den genomsnittliga nivån på den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen jämfört med den genomsnittliga nivån i EU-länderna.

Utkomstskyddet i vissa länder

	arbetsvill- koret (mån)	nivå** %	längd (mån.)
Sverige	5	70	12-18*
Belgien	3-20	50	12-180*
Danmark	6	60	48-84*
Tyskland	12-64 (netto)	50	6-32*
Grekland	5-10	60/30	5-12
Spanien	6	70/60	5-30
Frankrike	4-27	60/50	4-60*
Irland	10	45	14
Italien	24	20	6
Holland	6	70	6-60*
Portugal	18	60	10-30*
Storbritannien	3	30	12
Österrike	3-12	45	7
Finland	6	60	23-82*

* för äldre personer eller på basis av en lång arbetshistoria är tiden längre

**nivån på dagpenningen enligt medelinkomstnivån % av bruttolönen (riktgivande kalkyl)

Rätt till arbetslöshetsdagpenning har i Sverige en 17 år fylld medlem av en arbetslöshetskassa, som har varit medlem i 12 månader omedelbart före arbetslöshetens början och som medan han varit medlem har uppfyllt arbetsvillkoret. Arbetsvillkoret är 80 arbetsdagar fördelade på minst fem månader.

Dagpenning betalas efter fem självriskdagar för 300 dagar och i fråga om personer som har fyllt 55 år för 450 dagar. Tiden för erhållande av dagpenning börjar på nytt också när en person ånyo uppfyller arbetsvillkoret innan maximitiden för utbetalning av dagpenning har löpt ut.

Arbetslöshetsdagpenningen betalas till jämna belopp enligt betalningsklasser och till högst det belopp per dag som regeringen fastställer (det högsta beloppet 564 kronor per dag, det lägsta 245 kronor per dag). Dagpenningen kan dock högst uppgå till 75 % av de tidigare löneinkomsterna. Till personer i deltidsarbete betalas dagpenning enligt en omvandlingstabell som grundar sig på minskningen av arbetstiden så, att när minskningen av arbetstiden motsvarar arbetstiden för en hel dag för arbetstagaren betalas full dagpenning, och när minskning-

en av arbetstiden motsvarar arbetstiden för en halv dag betalas hälften av full dagpenning.

Till en lönearbetare som har fyllt 20 år och som inte har rätt till dagpenning från arbetslöshetskassa men som har uppfyllt arbetsvillkoret betalas kontant arbetsmarknadsstöd, vars storlek är 245 kronor per dag. Arbetsvillkoret är uppfyllt när personen under en granskningsperiod om 12 månader har varit i arbete i minst fem månader så, att han haft arbete i minst 75 timmar per månad. Arbetsmarknadsstöd betalas efter en självrisktid på fem dagar för högst 150 dagar, till personer som har fyllt 55 år för 300 dagar och till personer som har fyllt 60 år för 450 dagar.

I Danmark finns endast ett system för arbetslöshetsförsäkring som sköts av arbetslöshetskassor. Rätt till arbetslöshetsdagpenning har en 16 år fylld medlem av en kassa, som har varit medlem i minst ett år och som uppfyller arbetsvillkoret på 26 veckor. Arbetsvillkoret skall bli uppfyllt under en granskningsperiod om tre år.

Arbetslöshetsdagpenning betalas utan självrisktid för sex dagar per vecka under en betalningsperiod om högst sju år. Efter en betalningsperiod om fyra år betalas en ned-satt dagpenning. Dagpenningen kan uppgå till högst 90 % av den tidigare löneinkomsten, dock så att dagpenningen för närvarande är högst 511 kronor per dag. Till personer i deltidsarbete betalas dagpenning så, att storleken av den personliga dagpenningen divideras med maximiarbetstiden för heltidsarbete (37 timmar per vecka) och kvoten multipliceras med arbetslöshetstiden i timmar på veckonivå.

Norges allmänna obligatoriska arbetslöshetsförsäkring är en del av det allmänna socialförsäkringssystemet (folketrygd). Endast personer som tidigare har varit i arbetslivet har rätt till utkomstskydd för arbetslösa. Arbetsvillkoret är uppfyllt om en persons arbetsinkomster under det senaste året har uppgått till minst 75 %, dvs. 27 373 kronor, av minimisumman för folketrygd, som är 36 500 kronor. Arbetsvillkoret uppfylls också om en persons medelinkomster under de tre senaste kalenderåren i genomsnitt har uppgått till nämnda belopp.

Dagpenning betalas efter en väntetid om tre dagar för sex dagar per vecka. Dagpenningens storlek är två promille av en persons årsinkomst, dock så att dagpenningen kan

vara högst 456 kronor per dag. I en persons årsinkomst inräknas också sociala förmåner som han erhållit. Till en arbetslös som försörjer ett barn under 18 år betalas dagpenningen förhöjd med åtta kronor per dag, dock så att barnförhöjningen är 19 kronor per dag när arbetslösheten har varat i över 26 veckor.

Dagpenning betalas för högst 80 veckor. När en person har erhållit dagpenning för maximitiden kan till honom betalas dagpenning först när han som arbets sökande varit utan dagpenning i 13 veckor.

I *Tyskland* kan arbetslöshetsdagpenning betalas antingen som arbetslöshetsförsäkring (Arbeitslosengeld) eller som arbetslöshetsunderstöd (Arbeitslosenhilfe). För att få dagpenning från försäkringssystemet skall en person ha arbetat i minst 360 dagar under en granskningsperiod om tre år. I understödssystemet är arbetsvillkoret minst 150 dagar, och understöd betalas till personer som inte uppfyller arbetsvillkoret beträffande försäkringen eller som har erhållit dagpenning för maximitiden från försäkringen.

Dagpenning betalas inom båda systemen utan självrisktid för sex dagar per vecka. I försäkringssystemet är dagpenningen för ensamstående 63 % och för försörjningspliktiga 68 % av nettolönen. I understödssystemet är nivån på motsvarande sätt 56 och 58 % av nettolönen. I försäkringssystemet har dagpenningens längd differentierats enligt personens arbetshistoria och ålder. Dagpenning betalas till en person under 42 år som uppfyllt minimiarbetsvillkoret 360 dagar för 156 dagar. Dagpenningsperioden är som längst 832 dagar för en person som är äldre än 55 år och som under en granskningsperiod om sju år har uppfyllt arbetsvillkoret på 1920 dagar.

2.3. Bedömning av nuläget

Systemet med inkomstrelaterat utkomstskydd för arbetslösa är till grunden ett system med ersättning för förlorad inkomst och har skapats med tanke på situationer av tillfällig arbetslöshet. Systemet har inte planerats för den massarbetslöshet vi har i dag, där arbetslöshetsperioderna inte bara i enskilda fall utan nu också redan i genomsnitt är långa. I en sådan situation har systemet blivit dyrt. Systemet har också sådana drag som bidrar till passivitet vid arbetssökning eller begränsar möjligheterna för arbetslösa

att förbättra sin arbetsmarknadsduglighet. Systemet bidrar till användning av tidsbundna arbetsförhållanden på jämnt sex månader. I systemet finns också sådana drag som i praktiken höjer tröskeln för sysselsättning, särskilt kortvarig sysselsättning, då kortvarigt arbete och den ekonomiska nytta som fås av det ställs mot det faktum att erhållandet av ett fortsatt inkomstrelaterat socialskydd äventyras.

På grund av att antalet till buds stående arbetsplatser har minskat har den naturliga kontrollen i anslutning till arbetsanbud genom vilken tidigare testades om en person stod till arbetsmarknadens förfogande försvunnit inom utkomstskyddet. En del av utkomstskyddet har således styrts till annat än stödjande av egentlig aktiv arbetssökning eller av att personer söker sig till arbetsmarknaden. Sysselsättningsläget och skyddssystemet har lett till att arbetslösheten har blivit en livsstil för en del av förmånstagarna, då de har valt arbetslöshet och utkomstskydd. Dessutom finns i lagstiftningen strukturer som gör det möjligt att överföra betalningen av enskilda företags eller inrättningskostnader på det kollektiva systemet med utkomstskydd; sådana drag, i fråga om vilka det kan finnas gemensamma intressen på arbetsplatsnivå, hänför sig bl.a. till den reglering som gäller utkomstskyddet under permitteringsstiden och utkomstskyddet för äldre personer.

De nuvarande stadgandena om arbetsvillkor och om fastställande av den lön som arbetslöshetsdagpenningen grundar sig på samt å andra sidan inriktningen av arbeten som ordnas med hjälp av sysselsättningsstöd i anslutning till detta snedvrider arbetsmarknaden på olika sätt. Systemet möjliggör i princip en situation där inkomstrelaterat socialskydd också för en lång tid kan erhållas på basis av ett relativt kortvarigt arbete. På grund av stadgandena kan nivån på förtjänstskyddet bestämmas på basis av tider som ligger t.o.m. mycket långt tillbaka och för en annorlunda situation som inte motsvarar den arbetssökandes stabiliserade förtjänstnivå. En alltför stor del av sysselsättningsstöden och arbetsförmedlingstjänsterna används i dag för att den tidigare förtjänstnivån i fråga om rätten till arbetslöshetsdagpenning skall kunna upprätthållas, i stället för att de skulle användas till att förbättra de arbetslösas förutsättningar för återinträde på arbetsmarknaden.

På grund av de orsaker som nämnts ovan har tröskeln för att arbetslösa skall söka sig till kortvarigt arbete höjts, och å andra sidan har betydelsen av tidsbundna arbetsförhållanden som varar längre än sex månader minskat. De kortvariga arbetsförhållandena har inte varit till någon nytta med tanke på förnyat utkomstskydd, och det har inte heller varit nödvändigt att uppge dessa för att er-hålla skydd på grund av att rätten till arbetslöshetsdagpenning förnyas genom arbete som utförs med hjälp av sysselsättningsstöd. Det ovan sagda har för sin del lett till att kortvariga arbeten har styrts till den ekonomiska gråzonen.

För närvarande har den som har fyllt 55 år i praktiken rätt att få arbetslöshetsdagpenning tills han fyller 60 år. Det har räckt att en person har varit 53 år och en månad gammal när han blivit arbetslös, varvid maximitiden om 500 dagar upphör först när han fyller 55 år. Personen har då rätt till s.k. tilläggsdagar till dess att han fyller 60 år och herefter i allmänhet rätt till arbetslöshetspension. Även om samma skyldighet att stå till arbetsmarknadens förfogande samt att ta emot arbete eller utbildning som erbjudits också i detta fall gäller en arbetslös arbets-sökande, står arbetslösa som omfattas av eller som kommer att börja omfattas av rät-ten till tilläggsdagar i praktiken utanför de arbetskraftspolitiska åtgärderna och arbetskraftsservicen inom arbetsförvaltningen. På denna praxis inverkar för sin del stadgande-na om fastställande av den lön som ligger till grund för arbetslöshetsdagpenningen. Sysselsättning i över sex månader inverkar på förtjänstdagpenningens nivå för de åter-stående tilläggsdagarna och också på nivån av den framtida pensionen.

Den ovan beskrivna situationen har utnytt-jats inom företag när personal sanerats ur företaget. Övergången till arbetslöshet har också stötts genom olika slag av avgångs-bidragsarrangemang. Utnyttjandet av ut-komstskyddet för arbetslösa vid sanering som gäller äldre långtidsarbetslösa betraktas i praktiken redan som en ny typ av förtids-pensionssystem. Eftersom den samlade pen-sionstillväxten kan bibehållas och t.o.m. bli bättre än t.ex. inom invalidpensionen, har förfarandet godkänts och i en del situationer rentav varit önskvärt också bland arbetsta-garna, då alternativet är osäker sysselsätt-ning. De kostnader som utnyttjandet av sys-temet medför kan väntas öka märkbart inom

de närmaste åren, när de stora åldersklasser-na uppnår 53 års ålder.

Hur situationen har utvecklats visas av den ökning av antalet personer som omfattas av rätten till tilläggsdagar som ägt rum under de senaste åren. Antalet personer som om-fattades av rätten till tilläggsdagar år 1992, då depressionen redan börjat, var 2251, me-dan motsvarande antal i fjol var ca. 27 000.

Trots att det inkomstrelaterade utkomst-skyddet för arbetslösa i början av 1990-talet effektivt förhindrade uppkomsten av sociala och ekonomiska problem från hushållens synpunkt, leder en del strukturer i skyddet från samhällsekonomin synpunkt till att arbetslösheten minskar långsammare och till fördröjningar när det gäller främjandet av jämvikten i samhällsekonomin, nu när de-pressionen är över och ekonomin börjar visa ett uppsving.

3. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

3.1. Mål och medel

Målet för ändringarna i utkomstskyddssys-temet är att det skall löna sig att aktivt söka arbete, att arbete inom marknadens gråzon oftare skall komma i dagen och att aktiva åtgärder, framför allt utbildning, i fort-sättningen skall kunna ökas. Det är också meningen att ändringarna skall minska möj-ligheterna att utnyttja systemet. Målet är att utkomstskyddet bättre skall kunna inriktas på situationer där en person verkligen söker sig ut på arbetsmarknaden eller strävar efter att förbättra sina förutsättningar att hitta sig en plats där.

Samtidigt med ovan nämnda strukturella ändringar i utkomstskyddet skall i mån av möjlighet fler och effektivare aktiva åtgärder vidtas i syfte att trygga ställningen för såda-na arbetslösa som i det nuvarande systemet eller till följd av förändringar står inför hotet att för en lång tid eller varaktigt hamna utanför arbetslivet.

3.2. De viktigaste förslagen

Arbetsvillkoret och bestämmande av lön

Enligt propositionen skall den period som arbetsvillkoret och försäkringsvillkoret avser

förlängas från nuvarande 26 veckor till 43 veckor, vilket motsvarar 10 månader. Det föreslås att granskningsperioden för återinträdesvillkoret, som när det uppfylls innebär att den maximala utbetalningstiden för arbetslöshetsdagpenning räknas från början, skall förlängas från nuvarande 8 månader till 24 månader. Avsikten med ändringen är att beakta förskjutningen på arbetsmarknaden från stadigvarande arbetsförhållanden till kortvariga och atypiska arbetsförhållanden. Ändringen innebär att återinträdesvillkoret kan uppfyllas också genom kortvariga arbetsförhållanden under en längre tidsperiod.

Stadgandena om bestämmande av den lön som skall ligga till grund för dagpenningen föreslås bli ändrade så, att denna lön alltid bestäms på basis av inkomsten av sådant arbete som uppfyller arbetsvillkoret. Stadgandet skall gälla också en situation där den maximala utbetalningstiden för dagpenningen räknas från början tack vare att återinträdesvillkoret har uppfyllts. Vid bestämningen av lönen skall dock en skyddsklausul tillämpas på dagpenningnivån för att också arbeten med mindre lön än försäkringslönen (grunden för den tidigare dagpenningen) skall tas emot. När dagpenningen bestäms på nytt ligger den sålunda alltid på en nivå som är minst 80 % av den föregående dagpenningen.

När arbetsvillkoret förlängs, förstärks försäkringsprincipen, dvs. sambandet mellan arbete och det enligt förtjänsten avvägda socialskydd som arbetet ger. Motsvarande verkan har ändringen av stadgandet om hur lönen bestäms. Ändringarna bidrar till att förhindra ett handlingsmönster där sysselsättning sker endast för att den tidigare dagpenningnivån skall kunna uppnås på nytt. De minskar sålunda väsentligt den ovan beskrivna snedvridning av arbetsmarknaden som beror på utkomstskyddet. När återinträdesvillkoret förlängs och till villkoret å ena sidan kan och å andra sidan ofta i praktiken måste räknas också annat arbete än stödsysselsättning, främjas mottagandet av kortvariga arbeten, medan möjligheterna att utföra arbete inom den ekonomiska gråzonen minskar. Den ökande betydelsen av atypisk sysselsättning beaktas bättre än tidigare. En följd av ändringen i stadgandet om lönebestämning är att nivån på förtjänstskyddet också bättre motsvarar den arbetssökandes stabiliserade förtjänstnivå.

Den jämkade dagpenningen och självriskan

Enligt propositionen skall det skyddade beloppet av den jämkade dagpenningen slopas och jämkningsprocenten sänkas till 50 %. Ändringen avses bidra till att det blir mera lönsamt att under utkomstskyddstiden ta emot arbete, då den som får jämkad dagpenning får en betydligt större andel i handen av eventuella tilläggsförtjänster.

Det föreslås att stadgandena om självriskan ändras så, att självrisktiden förlängs från nuvarande fem dagar till sju dagar, men utsetts med avvikelser från rådande praxis endast en gång per maximal utbetalningstid för dagpenningen. Innebörden av ändringen är att arbete som utförs mellan arbetslöshetsperioder inte längre medför en ny självrisktid.

Avsikten med ändringarna är att undanröja nuvarande trösklar och hinder för sysselsättning, särskilt kortvarig sysselsättning, samt att minska det arbete som förekommer inom den ekonomiska gråzonen. Lönsamheten hos kortvarigt arbete och deltidsarbete som utförs under arbetslöshetstiden förbättras kännbart i förhållande till den dagpenning som en helt arbetslös får. Behovet av ändringarna måste ses mot bakgrunden av dagens svåra sysselsättningsläge och det njugga utbudet av långvariga heltidsarbeten.

Till följd av ändringarna kan det å andra sidan uppstå situationer där ersättningsnivån t.ex. vid fortlöpande deltidsarbete i kombination med jämkad arbetslöshetsdagpenning utgör en tröskel för sökande av heltidsarbete. Den jämkade dagpenningen gäller också situationer där arbetstiden har förkortats på grund av permittering (förkortad arbetsvecka, förkortad arbetsdag). Av de orsaker som har angivits ovan sänks arbetstidsgränsen för rätten till jämkad dagpenning från nuvarande 80 % till 75 %. Enligt förslaget skall sålunda rätt till jämkad arbetslöshetsdagpenning saknas, om arbetstiden i de fall där den förkortats på grund av permittering under en veckas granskningsperiod och i andra fall under en månads eller fyra veckors granskningsperiod överstiger 75 % av den inom branschen tillämpade maximiarbetstiden för en heltidsanställd. T.ex. en permittering som innebär en fyra dagars arbetsvecka berättigar således inte till jämkad dagpenning.

Eftersom avsikten är att förhindra situationer där den jämkade dagpenningen fungerar som en varaktig lönesubvention, är vid sidan

av ändringarna i fråga om arbetsvillkoret också stadgandena om den maximala utbetalningstiden för jämkad dagpenning av betydelse. De temporära ändringar som har gjorts i denna utbetalningstid gäller till utgången av 1996. Enligt propositionen skulle den temporära frysningen förlängs med ett år till utgången av 1997.

Begränsning av rätten till tilläggsdagar

Åldersgränsen för äldre arbetslösa rätt till s.k. tilläggsdagar höjs från 55 år till 57 år. I praktiken innebär detta att den nuvarande åldersgränsen, 53 år 1 månad, efter vilken en person i princip, och oftast också i praktiken, är berättigad till arbetslöshetsdagpenning till 60 års ålder, stiger till 55 år 1 månad. De som för närvarande är 53 år fyllda och arbetslösa arbetssökande skall dock skyddas genom ikraftträdelsestadgandet.

I samband med att rätten till tilläggsdagar begränsas är det meningen att en regeringsproposition skall avlåtas med förslag om att sysselsättningslagen ändras så, att en möjlighet till utbildning, rehabilitering eller understödd sysselsättning tryggas för de långtidsarbetslösa som går miste om tilläggsdagsrätten till följd av att åldersgränsen ändras.

Periodisering av semesterersättning

Enligt propositionen skall rätten till dagpenning inte gälla för en tid på vilken semesterersättning som betalas när arbetsförhållandet upphör eller senare kan periodiseras på basis den lön som skall betraktas som stabiliserad. Enligt 2 § lagen om utkomstskydd för arbetslösa betalas arbetslöshetsdagpenning i syfte att trygga en arbetslös arbetssökandes utkomst och ersätta eller lindra de ekonomiska förlusterna av arbetslöshet. Statligt eller kommunalt anställda tar i regel ut den intjänade semestern medan arbetsförhållandet varar. Inom den privata sektorn betalas däremot när arbetsförhållandet upphör i många fall semesterersättning för den semester som den anställda inte har hunnit hålla under arbetsförhållandet. I praktiken har i båda fallen de anställda befunnit sig i samma ställning vad de ekonomiska förlusterna beträffar. Trots detta har rätten till arbetslöshetsdagpenning börjat tidigare för den som har fått semesterersättning. Det kan inte vara av någon betydelse för rätten

till arbetslöshetsdagpenning huruvida den anställda får sin semester som semesterersättning eller om han eller hon tar ut semestern medan anställningsförhållandet varar.

Den föreslagna ändringen är en strukturell sparåtgärd vars syfte är att dagpenning inte skall betalas för en sådan tid då inga ekonomiska förluster av arbetslöshet förekommer och utkomsten inte är beroende av en utbetald arbetslöshetsdagpenning. Ändringen innebär att ovan nämnda situationer blir likvärdiga med avseende på rätten till dagpenning.

4. Propositionens verkningar

4.1. Propositionens verkningar för individen

Försäkrings- och arbetsvillkor, lönebestämning

I fråga om bedömningen av verkningarna har de arbetslösa arbetssökandena i det följande granskats ur fyra olika synvinklar: de som nyligen trätt ut i arbetslivet, de som stadigvarande varit i arbetslivet, de som ständigt arbetar i kortvariga arbetsförhållanden och de som sysselsatts i sysselsättningsstödsarbete.

Den som nyligen trätt ut i arbetslivet skall arbeta en så mycket längre tid att det motsvarar förlängningen av villkoren innan han får rätt till arbetslöshetsdagpenning i stället för arbetsmarknadsstöd. Förlängningen av arbetsvillkoret har ingen verkan på rätten till dagpenning för en arbetslös person som stadigvarande varit på arbetsmarknaden innan han blev arbetslös.

Förlängningen av försäkringsvillkoret inverkar dock på personer som stadigvarande varit i arbetslivet och anslutit sig till en arbetslöshetskassa först i ett sent skede när arbetslöshet varit sannolik.

För personer som varit i sysselsättningsstödsarbete är det framför allt fråga om att återinträdesvillkoret skall uppfyllas. Sysselsättningsstödsarbete kan numera vara i högst 10 månader. För en person som blir arbetslös efter stödarbete som varat i exakt sex månader skall rätten till dagpenning inte såsom nu börja från början, om han inte har haft andra arbeten, utan de dagar skall betalas till honom som han har kvar av den tidigare rätten.

Ställningen för den som blir arbetslös för-

bättras dock genom förlängningen av granskningsperioden för återinträdesvillkoret. Även genom kortvariga arbetsförhållanden på viss tid kan han vinna ett nytt arbetsvillkor och i detta kan också inbegripas utbildning. Förlängningen av granskningsperioden är av väsentlig betydelse i synnerhet för dem som ständigt arbetar i kortvariga arbetsförhållanden. Det nuvarande återinträdesvillkoret, arbete i sex månader under en tid av åtta månader, förutsätter nästan kontinuerligt arbete.

Fastän en arbetslös inte längre genom sex månaders arbete vinner den fördelen att hans rätt till dagpenning skulle börja från början, betalas till honom dock för de återstående dagarna dagpenning enligt den tidigare nivån ända tills han uppfyller arbetsvillkoret. Lönebestämningen för arbete som uppfyller arbetsvillkoret kan med avvikelse från vad som nu är fallet även sänka nivån på dagpenningen.

Enligt en undersökning varierade nivån på dagpenningen för dem som år 1993 började lyfta enligt förtjänsten avvägd dagpenning på följande sätt, beroende på den tid de varit sysselsatta innan de blev arbetslösa. Den genomsnittliga dagpenningen för dem som deltog i undersökningen var 223,2 mk/dag. För dem som arbetat mindre än 12 månader var dagpenningen 197,6 mk/dag (88,5 % av genomsnittet), för dem som arbetat mindre än 10 månader var den 194,4 mk/dag (87,1 %) och för dem som arbetat mindre än 8 månader var den 188,1 mk/dag (84,3 %).

Storleken av dagpenningen skall dock vara minst 80 % av den tidigare dagpenningen. Denna skyddsregel är av betydelse främst när dagpenningen bestäms för deltidsarbete. Tabellen nedan utvisar beloppet av förtjänst-dagpenningen på olika lönenivåer och den 20 % lägre dagpenning som minst skall betalas samt den lön som motsvarar den lägre dagpenningen.

Lön och förtjänst-dagpenning

Lön mk/mån	Dag- penning	80 % lägre dagpen- ning mk/mån	Motsvarande lön	Löneminskning mk/mån %
2000	118,00	118,00	2657	-
3000	119,93	118,00	2657	-
4000	143,06	118,00	2657	- 1343 - 33,6
5000	161,72	129,38	3266	- 1734 - 34,7
6000	180,37	144,30	4066	- 1934 - 32,2
7000	199,03	159,22	4866	- 2134 - 30,5
8000	217,69	174,15	5666	- 2334 - 29,2
9000	236,34	189,07	6466	- 2534 - 28,2
10000	255,00	204,00	7266	- 2734 - 27,3
11000	273,65	218,92	8066	- 2934 - 26,7
12000	283,71	226,97	8498	- 3502 - 29,2
13000	292,60	234,08	8879	- 4121 - 31,7
14000	301,48	241,19	9260	- 4740 - 33,9
15000	310,37	248,29	9641	- 5359 - 35,7
16000	319,25	255,40	10022	- 5978 - 37,4
17000	328,13	262,51	10402	- 6598 - 38,8
18000	337,02	269,61	10409	- 7591 - 42,2
19000	345,90	276,72	11213	- 7787 - 41,0
20000	354,78	283,83	12013	- 7987 - 39,9
25000	399,20	319,36	16013	- 8987 - 35,9
30000	443,62	354,90	20013	- 9987 - 33,3

Jämkad dagpenning

När lönen för deltidarbete motsvarar den lön på vilken dagpenningen är baserad, skall

den jämkade dagpenningen för den som arbetar halvdag enligt förslaget bestämmas på olika inkomstnivåer som följer.

Deltidsarbete 50 % av heltidsarbete

Lön för heltidsarbete mk/mån	Dagpenning för helt arbetslös mk/mån	Lön för deltidarbete mk/mån	Jämkad dagpenning enl.gäll.lag (80 %-750)		Jämkad dagpenning enl.förslag (50 %-0)		Skillnad: jämkad dagp enl.förslag-enl.gäll.lag	
			förtj.dagp. mk/mån	grunddagp. mk/mån	förtj.dagp. mk/mån	grunddagp. mk/mån	förtj.dagp. mk/mån	grunddagp. mk/mån
2000	2537	1000	2337	2337	2037	2037	- 300	- 300
3000	2578	1500	1937	1937	1787	1787	- 150	- 150
4000	3076	2000	1537	1537	1537	1537	0	0
5000	3477	2500	1798	1137	1798	1287	0	150
6000	3878	3000	2078	737	2157	1037	79	300
7000	4279	3500	2079	337	2517	787	437	450
8000	4680	4000	2080	0	2680	537	600	537
9000	5081	4500	2081	0	2831	287	750	287
10000	5482	5000	2082	0	2982	37	900	37
11000	5884	5500	2084	0	3134	0	1050	0
12000	6100	6000	1900	0	3100	0	1200	0
13000	6291	6500	1691	0	3041	0	1350	0
14000	6482	7000	1482	0	2982	0	1500	0
15000	6673	7500	1273	0	2923	0	1650	0
16000	6864	8000	1064	0	2864	0	1800	0
17000	7055	8500	855	0	2805	0	1950	0
18000	7246	9000	646	0	2746	0	2100	0
19000	7437	9500	437	0	2687	0	2250	0
20000	7628	10000	228	0	2628	0	2400	0
25000	8583	12500	0	0	2333	0	2333	0
30000	9538	15000	0	0	2038	0	2038	0

På en lönenivå (8.200 mk) som motsvarar genomsnittlig förtjänstdagpenning skall, när arbetstiden i deltidarbete varierar, jämkad dagpenning inom förtjänstskyddet betalas som följer:

Jämkad förtjänstdagpenning vid varierande arbetstid

Arbetstid % av heltidsarbete	Lön i deltidarbete mk/mån	Jämkad dagpenning nuvarande mk/mån	förslag mk/mån	skillnad mk/mån
20	1640	4048	3940	-108
30	2460	3392	3530	138
40	3280	2736	3120	384
50	4100	2080	2710	630
60	4920	1424	1736	312
70	5740	768	916	148
80	6560	0	0	0

Ändringen av arbetstidsgränsen från 80 till 75 % hindrar att rätten till förtjänstdagpenning utvidgas till situationer då det inte är ändamålsenligt med tilläggsersättning i form av utkomstskydd för arbetslösa.

Semesterersättning, självrisktid

Periodiseringen av semesterersättningarna

och förlängningen av självrisktiden är av betydelse i början av arbetslöshet. Periodiseringen för semesterersättningen är i själva verket semester under vilken den arbetslöses utkomst är tryggad. Genom förlängningen av självrisktiden minskar den förtjänstdagpenning som betalas till en person med i genomsnitt dryga 400 mk (brutto). Å andra sidan uppkommer ingen ny självrisktid efter att arbetslösheten har avbrutits för längre tid än två veckor.

Rätt till extra dagar

Numera har den som fyllt 53 år och blivit arbetslös kunnat få sin utkomst tryggad genom arbetslöshetsförmåner (dagpenning och arbetslöshetspension) under nästan 12 år före pensionsåldern 65 år. En person som blivit arbetslös och förutsätts vara helt arbetsför har varit i en bättre ställning än t.ex. den som sökt individuell förtidspension. Den föreslagna ändringen höjer åldersgränsen med två år. Enligt ikraftträdelsestadgandet skall ändringen likväl inte gälla sådana arbetslösa arbetssökande som för närvarande är arbetslösa och har fyllt 53 år.

4.2. Propositionens ekonomiska verkningar

4.2.1. Statsekonomiska verkningar

Bedömningen av de ekonomiska verkningarna baserar sig på antagandet att arbetslöshetsgraden år 1997 är 14,5 %, år 1998 är 12,5 % och år 1999 är 11 %.

Enligt statistikcentralens sysselsättningsstatistik, arbetskraftsförvaltningens register över arbetssökande och beskattningsregistret var i början av 1990-talet 69 % av de ca 2,5 milj. personer som år 1990 hörde till arbetskraften sysselsatta i ett normalt arbetsförhållande. Enligt statistik som bygger på pensionsskyddscentralens register hade av dem som år 1994 började lyfta enligt förtjänsten avvägd dagpenning en lika stor andel (68 %) stadigvarande varit i arbetslivet, varmed avsevärt arbete i minst 12 månader under de två föregående åren. Den nämnda statistiken omfattar dem som erhållit förtjänstdagpenning och för vilka under 1994 ett APL-arbetsförhållande hade upphört och som inte hade någon arbetshistoria inom den offentliga sektorn (sammanlagt 41 253 personer).

APL-arbetsförhållanden för mottagare av förtjänstdagpenning år 1994

Arbetsförhållandets längd, mån	under					samtliga
	6 mån	6-7,9	8-11,9	12-23,9	24-	
Antal senaste arbetsförhållande	11540	5940	2324	2686	18763	41253
alla under 2 års tid	4355	4694	4019	8761	19424	41253
% senaste arbetsförhållande	28,0	14,4	5,6	6,5	45,5	100
alla under 2 års tid	10,6	11,4	9,7	21,2	47,1	100

Enligt en utredning hade av alla dem som år 1993 börjat lyfta enligt förtjänsten avvägd dagpenning, dvs. sådana som arbetat i minst 6 månader, 12,8 % arbetat mindre än 10 månader innan de blev arbetslösa. Genom att återkommande arbetslöshet blivit vanligare har andelen sannolikt ökat.

År 1995 hade i genomsnitt 63 600 personer i månaden sysselsatts med hjälp av olika åtgärder. Målet är att nivån på de arbetskraftspolitiska åtgärderna under de kommande åren alltjämt skall vara i genomsnitt 125 000 personer. Om sysselsättningsperiodens längd är 6 månader, sysselsätts i

genomsnitt ca 60 000 personer i månaden. Av dem är 50—60 % medlemmar i arbetslöshetskassor.

Arbetsministeriets utredning om sysselsättningssituationen tre månader senare för personer som avslutat en arbetskraftspolitisk åtgärd under 1995 utvisade att av samtliga var 58,7 % och av de långtidsarbetslösa 70 % arbetslösa. Bland dem som deltagit i arbetskraftspolitisk vuxenutbildning var efter tre månader fortfarande arbetslösa 50,3 % av samtliga och 58,8 % av de långtidsarbetslösa.

Förtjänststöd inom arbetskraftspolitisk utbildning betalades år 1995 till 63 200 personer. Utbildningen har i genomsnitt varat 4,1 månader. Eftersom rätten till förmåner som hör till arbetskraftspolitisk vuxenutbildning förutsätter att arbetsvillkoret uppfylls, räknas i praktiken inte utbildning in i arbetsvillkoret. Utbildningen har betydelse bara för uppfyllande av återinträdesvillkoret. Av de långtidsarbetslösa deltog åren 1993—1994 bara 7 % i arbetskraftspolitisk utbildning.

Eftersom 10 månader skall förutsättas som arbetsvillkor bara av nya arbetslösa, kommer stadgandet att få full effekt först år 1999. Förlängningen av arbetsvillkoret torde i praktiken ha den effekten att det blir vanligare med kortvariga arbetsförhållanden. De tidsbestämda arbetsförhållandena inom den kommunala sektorn kan även öka.

Genom förlängningen av den period på basis av vilken lönen bestäms minskar utgifterna i någon mån. Effekten av en höjd förtjänstnivå minskar, verkningarna av tillfälliga övertidsarbeten jämnas ut och möjligheterna till spekulation minskar i takt med att den period för vilken lönen bestäms förlängs.

Med stöd av vad som anförts ovan kan man bedöma att förlängningen av arbetsvillkoret och lönebestämningen minskar totalutgifterna för förtjänstskyddet under 1997 med ca 400 milj. mk, under 1998 med ca 900 milj. mk och under 1999 med ca 1040 milj. mk. Lönebestämningens andel därav är ca 160 milj. mk under 1998 och 1999. Genom förlängningen av arbetsvillkoret ökar dock utgifterna för arbetsmarknadsstödet med ca 150 milj. mk år 1997, 380 milj. mk år 1998 och 480 milj. mk år 1999. Den sålunda beräknade nettominskningen av utgifterna för förmånerna blir då 250 milj. mk år 1997, 520 milj. mk år 1998 och 560 milj. mk år 1999.

Jämkad arbetslöshetsdagpenning

Genom föreslagna ändringar av den jämkaade arbetslöshetsdagpenningen ökar utgifterna för förmåner inom förtjänstskyddet med ca 150 milj. mk i året. På grund av ökningen av deltidarbete och tillfälliga arbeten torde utgifterna för förmånerna öka i oförändrad takt trots att arbetslösheten förväntas minska.

Självrisktid

Under de senaste åren har självrisktid inom förtjänstskyddet räknats bara för knappa 60 % av dem som lyft dagpenning, vilket har motsvarat antalet personer som lyft dagpenning i mindre än 250 dagar. Självrisktid har sålunda i praktiken räknats bara för dem vilkas rätt till dagpenning har börjat från början. Bidragande orsaker till detta har varit att långtidsarbetslöshet blivit vanligare och att sysselsättningsarbeten varit på deltid.

I april 1995 ändrades sysselsättningsförordningen så att arbetstiden för stödarbete översteg 4/5 av maximiarbetstiden i heltidsarbete. När en ny självrisk räknas efter stödarbete, är det antagligt att självrisktid räknas för de flesta enligt de nuvarande stadgandena om räknande av självrisktid. Om man antar att enligt de nuvarande stadgandena självrisktid skulle räknas för 70 % av dem som lyfter dagpenning och detta jämförs med att självrisktid räknas bara för dem som lyft dagpenning i mindre än 250 dagar, men för en 2 dagar längre tid, ökar bruttoutgifterna för förtjänstskyddet med ca 20 milj. mk i året.

Rätt till tilläggsdagar

Antalet personer till vilka dagpenning betalats efter maximitiden 500 dagar har inom förtjänstskyddet varit som följer:

år	Mottagare av tilläggsdagar	Ökning från föregående år	Åldersklassen 55-59 i % av mottagarna
1992	2251	-	7,0
1993	7994	5743	7,6
1994	17621	9627	8,9
1995	26978	9357	10,3

Den genomsnittliga dagpenningen för dem som får tilläggsdagar har varit högre än för andra. Då år 1995 den genomsnittliga dagpenningen för alla var 209 mk, betalades för

tilläggsdagar i genomsnitt 222 mk per dag. Tilläggsdagarna var inalles ca 4,6 milj. dagar och för dem betalades en dryg miljard i förtjänstdagpenning.

Utgångspunkten vid bedömningen av inbesparingarna inom förtjänstskyddet är enligt de nuvarande stadgandena antalet 53—54 åringar som årligen blir arbetslösa. När bruttoinbesparingarna inom förtjänstskyddet bedöms har även styreffekten av den föreslagna ändringen beaktats så, att på grund av höjningen av åldersgränsen en del saneringar eller uppsägningar inte verkställs eller att de skjuts upp. Bruttoinbesparingen har sålunda beräknats år 1997 vara 320 milj. mk, år 1998 vara 550 milj. mk och år 1999 vara 870 milj. mk. Eftersom begränsningen av rätten till tilläggsdagar gäller dem som blivit arbetslösa först efter den 1 juni 1996, kommer ändringen att inverka på utgifterna för arbetsmarknadsstödet först år 1998. Då kommer utgifterna för arbetsmarknadsstödet att öka med ca 90 milj. mk och år 1999 med ca 250 milj. mk. Till aktiva arbetskraftspolitiska åtgärder för äldre arbetslösa skall enligt förslaget användas 70 milj. mk år 1997 och 100 milj. mk åren 1998 och 1999. Med beaktande av dessa utgiftsökningar medför höjningen av åldersgränsen att i totalutgifterna inbesparas netto 250 milj. mk år 1997, 360 milj. mk år 1998 och 515 milj. mk år 1999.

Semesterersättning

Statens och kommunernas anställda har i regel hållit sina semestrar medan arbetsförhållandet pågår. Inom den privata sektorn har det varit vanligare att vid utgången av ett arbetsförhållande betala semesterersättning för semesterdagar som inte tagits ut. Om semesterersättningar år 1997 betalas till ungefär 120 000 mottagare av förtjänstskydd för 10 dagar i genomsnitt, betyder det att ca 270 milj. mk inbesparas av utgifterna för förtjänstskyddet under 1997. År 1998 kommer inbesparingen med beaktande av den förväntade arbetslöshetsutvecklingen att vara ca 240 milj. mk och år 1999 ca 200 milj. mk.

Totalbesparingar

De föreslagna ändringarna har en samman-

lagd minskande effekt på utgifterna för förmånerna inom förtjänstskyddet om 820 milj. mk år 1997, 1520 milj. mk år 1998 och 1935 milj. mk år 1999. Utgifterna för arbetsmarknadsstödet ökar med 150 milj. mk år 1997, 470 milj. mk år 1998 och 735 milj. mk år 1999. Då det dessutom beaktas att till aktiva åtgärder för äldre arbetslösa används 70 milj. mk år 1997 och 100 milj. mk åren 1998—1999, blir nettoinbesparingarna i utgifterna för förmånerna 600 milj. mk år 1997, 950 milj. mk år 1998 och 1100 milj. mk år 1999.

Den årliga spareffekten av den proposition gällande ändring av arbetsmarknadsstödet, vilken samtidigt avläts till riksdagen, har beräknats till 200 milj. mk åren 1997—1999.

Enligt regeringens förhandlingsresultat av den 25 april 1996 skall statens andel av finansieringen av förtjänstskyddet (med tyngdpunkten på dagpenningar för permitteringar) minskas så att besluten om statsekonomiska inbesparingar förverkligas. Finansieringsbehovet efter att åtgärderna har vidtagits betyder att statens andel minskar med ca 400 milj. mk år 1997, ca 650 milj. mk år 1998 och ca 500 milj. mk år 1999.

De föreslagna ändringarna medför dessutom inbesparingar även i grundskyddet om ca 30 milj. mk år 1997, 50 milj. mk år 1998 och 80 milj. mk år 1999. Detta är nettoinbesparingar av utgifterna för förmånerna, när den ökande effekt som ändringarna har på utgifterna för arbetsmarknadsstödet har beaktats. Den största delen av inbesparingarna beror på förlängningen av arbetsvillkoret. Genom förlängningen av försäkringsvillkoret inom förtjänstskyddet ökar å andra sidan utgifterna för grundskyddet med ca 30 milj. mk i året, eftersom grunddagpenning börjar betalas till personer som uppfyller arbetsvillkoret men inte tillräckligt länge har varit medlemmar i en arbetslöshetskassa. Sålunda uppkommer i fråga om grundskyddets totalutgifter och för staten inbesparingar om ca 30 milj. mk år 1998 och ca 50 milj. mk år 1999.

De ovan uppskattade spareffekterna är kalkylerade inbesparingar som i sig beror på strukturella ändringar, och den styrande effekten av dessa har inte alls beaktats, utom i fråga om begränsningen av rätten till tilläggsdagar. Till följd av ändringarna beräknas dock snedvidningarna på arbetsmarknaden minska och i synnerhet villigheten att ta

emot kortvariga arbeten och att anmäla sådana öka. De inbesparingar i förtjänstskyddet som beror på tilläggsarbete medför inte heller ökade utgifter inom arbetsmarknadsstödet. Totaleffekten av ändringarna i utkomstskyddet för arbetslösa är därigenom större än vad som ovan anförts.

4.2.2. Verknningar på bostadsbidrag och utkomststöd

Av de föreslagna ändringarna har förlängningen av arbetsvillkoret en ökande effekt på utgifterna för bostadsbidrag och utkomststöd till de delar som arbetsmarknadsstöd betalas i stället för enligt förtjänsten avvägd dagpenning. Detta gäller huvudsakligen ungdomar som nyligen trätt ut i arbetslivet och personer som erhållit förtjänstskydd hela maximitiden och inte har lyckats uppfylla det nya, längre arbetsvillkoret. Ökningen i utgifterna för bostadsbidrag är ca 20 milj. mk år 1997, 45 milj. mk år 1998 och 50 milj. mk år 1999. Utgifterna för utkomststöd ökar med ca 20 milj. mk år 1997, 60 milj. mk år 1998 och 105 milj. mk år 1999. Om ändringarna i utkomstskyddet för arbetslösa leder till mottagande av tilläggsarbete, minskar utgifterna för utkomststöd och bostadsbidrag.

5. Beredningen av propositionen

Enligt programmet för statsminister Paavo Lipponens regering och tilläggsprotokollet till programmet skall en totalrevidering av utkomstskyddet för arbetslösa genomföras i i skyndsam ordning i samråd med arbetsmarknadsparterna. Ställningstaganden av regeringen till en reform av utkomstskyddet har dessutom ingått i ett beslut av den 16 augusti 1995 om ytterligare besparingar under åren 1997—9, ett ställningstagande av den 10 september 1995 till förhandlingsresultatet i fråga om ett avtal om den ekonomiska politiken, sysselsättningspolitiken och arbetsmarknadspolitiken för åren 1996—7 samt principbeslutet av den 18 oktober 1995 om de åtgärder som sysselsättningsprogrammet för Finland förutsätter.

Enligt regeringsprogrammet gäller reformen bl.a. en omvärdering av skyddsperiodens längd och grunderna för hur skyddet bestäms. Samtidigt utökas de aktiverande faktorerna - rehabilitering, utbildning - samt arbetskraftspolitiska åtgärder som syftar till

förbättrad sysselsättning. Möjligheterna till kortvarigt arbete främjas. Vidare skall enligt regeringsprogrammet arbetsmarknadsstödet göras mera ändamålsenligt genom en accentuering av dess aktiverande arbetskraftspolitiska syften. När det gäller reformens ekonomiska verkningar är den centrala innebörden av regeringens ovan nämnda ställningstaganden den, att statens utgifter minskar med 600 milj. mk genom de strukturella besparingarna i det inkomstrelaterade utkomstskyddet och med 200 milj. mk genom besparingar i arbetsmarknadsstödet. Å andra sidan skall uppskattningsvis 300—500 milj. mk användas till ett inkomstrelaterat utkomstskydd under utbildningstid, beroende på de lösningar som väljs för totalrevisionen. Permitteringsdagpenningen och den extra arbetslöshetsförsäkringsavgiften slopas.

Totalrevisionen av utkomstskyddet har beretts som ett samarbete mellan regeringen och arbetsmarknadens centralorganisationer. I regeringen har social- och hälsovårdsminister Mönkäre ansvarat för beredningen och i arbetsmarknadsorganisationerna centralorganisationernas ordförande och verkställande direktörer. Lösningar har dessutom beretts av en särskild förhandlingsgrupp och en teknisk arbetsgrupp. Reformen av utkomstskyddet har dessutom behandlats i en arbetsgrupp för frågor som gäller inkomstfällor. Denna har haft som mål att sammanjämka beskattnings-, socialskydds- och serviceavgiftssystemen så, att deras gemensamma verkan uppmanar till arbete och studier. Då förhandlingarna mellan regeringen och arbetsmarknadens centralorganisationer dock inte ledde till någon gemensam syn på reformens riktlinjer och omfattning, avtalade regeringen den 25 april 1996 om att utkomstskyddet skall revideras så, att de åtgärder som vidtas resulterar i också de statsekonomiska besparingar som enligt tidigare beslut skall uppnås i utkomstskyddet.

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet utgående från regeringens ovan nämnda förhandlingsresultat. I samband med att propositionen utarbetades hördes representanter för arbetsmarknadens centralorganisationer, Arbetslöshetskassornas Samorganisation rf och folkpensionsanstalten. Utlåtande om propositionen har begärts av utkomstskyddsdelegationen.

6. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Med anknytning till de ändringsförslag som gäller rätten till tilläggsdagar för arbetslöshetsdagpenningen avläter regeringen en proposition med förslag om att sysselsättningslagen ändras så, att för de över 55 år gamla långtidsarbetslösa som går miste om rätten till tilläggsdagar tryggas en möjlighet till utbildning, rehabilitering eller understödd sysselsättning. En separat proposition avläts också till den del som de nu föreslagna ändringarna inverkar på stadgandena om hur s.k. återstående tid bestäms i pensionssystemen. De nu föreslagna ändringarna har beröringspunkter också med stadganden i lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning, och ändringsförslag som gäller dessa framläggs särskilt.

Regeringen kommer att avlåta en särskild proposition också om att de lagstadgade indexjusteringarna i fråga om utkomstskyddet och de förmåner som hänför sig till det slopas också under åren 1997—99. Højningar i inkomstnivån åren 1995—99 ersätts inte heller senare genom indexjusteringar.

Regeringen avläter en särskild proposition om finansieringen av utkomstskyddet för 1997. Enligt regeringens förhandlingsresultat av den 25 april 1996 minskas statens finansieringsandel i förtjänstskyddet med tyngdpunkten på permitteringsdagpenningen. Ändringarna görs så, att besluten om statsekonomiska besparingar verkställs. Stadgandena om centralkassan för arbetslöshetskassorna ändras så, att kassan kan innehålla en konjunkturfond och kassans likviditet tryggas bättre än för närvarande.

I fråga om en fortsatt reformering av utkomstskyddet konstateras följande i regeringens ovan nämnda förhandlingsresultat: I regeringens ställningstagande av den 10 september 1995 har för 1997 reserverats 300-500 milj. mk, som skall användas till arbetslösa rätt att under yrkesutbildning få ett utkomstskydd som motsvarar den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen. Det skall utredas om det är möjligt att fortsätta reformen 1998 på så sätt att en nedtrappning av förtjänstskyddet under arbetslöshetsstiden och en differentiering av skyddsperiodens maximala längd införs i samband med finansieringen. Utgångspunkten är att de som söker sig till frivillig yrkesutbildning skall på vissa villkor få rätt till ett utkomstskydd med bät-

tre förmåner än för närvarande. Det skall klarläggas hur det nya systemet gradvis skall ersätta de nuvarande formerna av stöd för frivilliga yrkesinriktade vuxenstudier.

Med tanke på att utgifterna för arbetslösheten bör minskas anser regeringen det vara motiverat att den pension som intjänas under

arbetslöshet klarare än för närvarande avvägs enligt nivån på utkomstskyddet. Regeringen föreslår att arbetsmarknadens centralorganisationer förhandlar och så snart som möjligt kommer överens om innehållet i reformen och tidtabellen för den.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslaget

1.1. Lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

5 §. *Begränsningar i rätten till arbetslöshetsdagpenning.* En ny 15 punkt föreslås bli fogad till 1 mom. Enligt denna punkt skall semesterersättning som betalades när arbetsförhållandet upphörde eller senare beaktas i arbetslöshetsdagpenningen på samma sätt som annan av arbetsgivaren erhållen ekonomisk fördel som avses i 13 punkten i samma moment. Semesterersättningen periodiseras på basis av den lön som skall betraktas som personens stabiliserade lön. Med stabiliserad lön avses den lön som ligger till grund för en persons arbetslöshetsdagpenning. Vid periodiseringen anses en månad bestå av 21,5 arbetsdagar. Periodiseringen görs att motsvara fulla arbetslöshetsdagpenningar, och behövlig avrundning sker neråt. Den semesterersättning som betalades när arbetsförhållandet upphörde periodiseras med början från det att arbetsförhållandet upphörde, och senare betald ersättning periodiseras från och med utbetalningen. Med semesterersättning avses ersättning som arbetsgivaren när arbetsförhållandet upphör eller senare betalar för semester som har tjänats in i ett arbets-, tjänste- eller något annat anställningsförhållande, oberoende av under vilken benämning semesterersättningen betalas ut. På så sätt tillämpas stadgandet t.ex. på den semesterlön som betalas inom byggnadsbranschen.

För att tolkningspraxis skall bli enhetlig föreslås att lagrummet också stadgar att en person inte är berättigad till arbetslöshetsdagpenning för den tid under vilken han har rätt till semesterlön. Således har t.ex. den som inte arbetar full arbetstid inte rätt till jämkad arbetslöshetsdagpenning under den tid som han har semester, om semesterlönen baserar sig på lön för heltidsarbete.

12 §. *Självrisktid.* I paragrafen stadgas om självrisktid. Enligt förslaget skall stadgandena ändras så att självrisktiden förlängs från nuvarande fem till sju dagar, men självrisktiden åläggs endast en gång per maximal utbetalningstid för arbetslöshetsdagpenning. Självrisktiden skall enligt förslaget räknas från det att personen efter att arbetsvillkoret uppfyllts har blivit arbetslös arbetssökande. En förutsättning är alltså att självrisktiden

räknas under åtta på varandra följande kalenderveckor.

Självrisktiden kan givetvis inte räknas under den tid då de allmänna förutsättningarna för arbetslöshetsdagpenning inte uppfylls. Till självrisktiden räknas bara sådana dagar då man skulle arbeta om man inte vore arbetslös. För tydlighetens skull föreslås i paragrafen också ett stadgande om att självrisktiden inte heller kan räknas under den tid då en person inte är berättigad till jämkad dagpenning på grund av att arbetstidsgränserna enligt 17 § 2 och 3 mom. överskrids. Som självriskdagar har enligt den gällande lagen räknats också de arbetslöshetsdagar som ingår i de tider som nämns i 7 § 1 mom., 8 § samt 9 § 1 och 4 mom. Eftersom självrisktiden enligt förslaget skall tas ut endast en gång per maximal utbetalningstid, föreslås det ovan nämnda stadgandet bli struket från 26 § 1 mom.

Paragrafens 2 mom. motsvarar den gällande paragrafens 3 mom. För att praxis skall bli enhetlig påpekas dock i stadgandet att det är fråga om arbetsoförmåga som uppstår omedelbart efter att arbetslösheten har börjat.

13 §. *Rätt till grunddagpenning.* I paragrafen föreslås motsvarande ändringar av arbetsvillkoret i fråga om grunddagpenningen som föreslås i 16 § i fråga om dagpenning avvägd enligt förtjänsten.

16 §. *Löntagares rätt till dagpenning avvägd enligt förtjänsten.* I 1 mom. ingår ett stadgande om försäkringsvillor. Enligt förslaget förutsätter rätten till dagpenning avvägd enligt förtjänsten att personen i fråga har varit medlem av en arbetslöshetskassa i 10 månader i stället för nuvarande 6 månader. Uppfyllandet av försäkringsvillkoret granskas således på samma sätt som tidigare på månadsnivå, medan granskningen av arbetsvillkoret sker på veckonivå.

I 2 mom. föreslås en förlängning av arbetsvillkoret från nuvarande 26 veckor till 43 veckor, vilket motsvarar 10 månader. Med vecka avses antingen en kalendervecka eller en period av sju på varandra följande dagar, vilket motsvarar nuvarande tolkningspraxis. Granskningsperioden i fråga om arbetsvillkoret är enligt förslaget densamma som tidigare, dvs två år. I 26 § 4 mom. stadgas om det s.k. återinträdesvillkoret, som skall uppfyllas för att den maximala utbetal-

ningstiden för dagpenningen skall börja räknas från början.

För att arbetet skall inräknas i arbetsvillkoret måste lönen för arbetet betalas enligt ett kollektivavtal. Till 2 mom. föreslås också bli fogat ett stadgande om att ett löneminimum skall ställas upp för arbete som inräknas i arbetsvillkoret, om det inte finns något kollektivavtal inom branschen. Enligt förslaget skall lönen för heltidsarbete då motsvara ett 40-aldigt belopp av grunddagpenningen, dvs. för närvarande 4 720 mk i månaden. Förslaget motsvarar också minimiinkosmtgränsen för arbetsvillkoret i fråga om företagares enligt förtjänsten avvägda dagpenning. När månadslönen räknas om i veckolön med talet 21,5 som divisor, är minimilönen per vecka enligt nuvarande nivå 1 097 mk. För den som inte arbetar full arbetstid avvägs löneminimumet i lagen enligt arbetstiden. För att en vecka skall kunna inräknas i arbetsvillkoret, skall den uppfylla de stadgade förutsättningarna i fråga om såväl arbetstid som lön, utan att för den skall förutsätta ett arbetsförhållande för hela veckan. Vidare föreslås en sådan komplettering av lagen att samma arbete kan inräknas i arbetsvillkoret endast en gång.

I den gällande lagen finns vid sidan av de nämnda villkoren i fråga om arbetstid och lön inget särskilt stadgande om i hurdant arbete arbetsvillkoret i fråga om dagpenning avvägd enligt förtjänsten uppfylls. Dagpenning avvägd enligt förtjänsten är en dagpenning i form av en försäkring, och den finansieras för andra än statsanställda förutom med statliga medel även med arbetsgivarens arbetslöshetsförsäkringspremie och med medlemsavgifter från medlemmarna i kassan samt under de tre senaste åren även delvis med löntagarens arbetslöshetsförsäkringsavgift. Enligt vedertagen tolkningspraxis har för arbetsvillkoret endast godkänt arbete som omfattas av försäkringen, dvs. arbete för vilket de ovan nämnda avgifterna och premierna och andra socialförsäkringsavgifter har betalats eller borde ha betalats. Denna princip föreslås för tydlighetens skull bli omnämnd i 2 mom. genom ett stadgande om att arbetsvillkoret uppfylls genom ett arbete som omfattas av försäkringen. Med stöd av internationella överenskommelser som är bindande för Finland beaktas även ömsesidigt arbetslöshetsförsäkrings- och arbetsperioder som har fullgjorts i ett annat avtalsslutande land på det sätt som särskilt

har stadgats eller avtalats.

Enligt 4 mom. kan granskningsperioden för arbetsvillkoret förlängas av de godtagbara skäl som nämns i momentet. Granskningsperioden föreslås kunna bli förlängd med maximalt sju år, varvid granskningsperioden som längst är nio år.

I paragrafen föreslås ett temporärt 9 mom., enligt vilket med den tid i arbete som avses i 2 mom. under en tid av högst 16 veckor också kan jämställas en tidsperiod för vilken utbildningsstöd har betalats enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. För detta krävs att personen i fråga faktiskt har fått utbildningsstöd.

16 a §. *Företagares rätt till dagpenning avvägd enligt förtjänsten.* Enligt paragrafens 4 mom. skall arbetsvillkoret för företagare omfattas av motsvarande maximitid i fråga om den förlängda granskningsperioden som enligt 16 § 4 mom. gäller arbetsvillkoret för löntagare.

17 §. *Rätt till jämkad arbetslöshetsdagpenning.* Enligt 2 mom. föreligger ingen rätt till jämkad dagpenning om arbetstiden vid de permitteringar som nämns i 1 mom. 1 punkten under en granskningsperiod om en vecka och i de övriga fall som omfattas av jämkad dagpenning vilka nämns i 1 mom. 2–5 punkten under en granskningsperiod om en månad eller fyra på varandra följande kalenderveckor överstiger 75 procent av den inom branschen tillämpade maximiarbetstiden för arbetstagare i heltidsarbete.

Motsvarande ändring av arbetstidsgränsen föreslås i 3 mom. i fråga om periodarbete.

18 §. *Den jämkade arbetslöshetsdagpenningens belopp.* I stadgandena om den jämkade arbetslöshetsdagpenningens belopp föreslås en ändring som innebär att det skyddade beloppet stryks från de inkomster som beaktas vid jämkningen och att 50 % av inkomsterna beaktas vid jämkningen i stället för 80 % som nu.

19 §. *Längden av perioden för den jämkade dagpenning.* Till paragrafen fogas temporärt ett nytt 7 mom., enligt vilket jämkad dagpenning som utbetalas under perioden 1.1.—31.12.1997 inte skall inräknas i maximibeloppen av jämkad dagpenning.

23 §. *Beloppet av den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen.* I 3 mom. stadgas hur den lön som ligger till grund för den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen skall beräknas. Stadgandena föreslås bli ändrade så att den lön som ligger till grund för

dagpenningen alltid bestäms enligt den tid omedelbart innan arbetslösheten började under vilken arbetsvillkoret har uppfyllts. I och med att arbetsvillkoret förlängs till 43 veckor, beaktas som stabiliserad löneinkomst löneinkomsterna för minst 43 veckor. Ett undantag utgör de fall där årsinkomsten på grund av arbetets eller löneinkomstens säsongbetonade eller oregelbundna art används vid fastställandet av den lön som ligger till grund för dagpenningen. Om en period av högst 16 veckor för vilken personen i fråga har fått utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning kan räknas in i arbetsvillkoret enligt det temporära 16 § 9 mom., bestäms lönen utifrån en tid som har förkortats i motsvarande grad.

Enligt 3 mom. stadgas genom förordning närmare om fastställande av lönen. I det 3 mom. som nu föreslås är utgångspunkten att dagpenningen betalas till samma belopp under hela den maximala tiden för utbetalning av dagpenning, och därför ändras den gällande förordningen om fastställande av den lön som ligger till grund för arbetslöshetsdagpenningen på motsvarande sätt. När en person under den tid han är berättigad till arbetslöshetsdagpenning på nytt uppfyller arbetsvillkoret, varvid räkningen av dagpenningar enligt 26 § 4 mom. börjar från början, bestäms den lön som ligger till grund för dagpenningen utifrån det arbete som uppfyller arbetsvillkoret. Beloppet av dagpenningen är enligt det föreslagna skyddsstadgandet dock alltid minst 80 % av den föregående arbetslöshetsdagpenning som har betalats ut till personen i fråga. Skyddsstadgandet tillämpas således endast om personen tidigare har fått dagpenning. Skyddsstadgandet tillämpas inte heller i de fall då rätten till arbetslöshetsdagpenning har avbrutits på grund av att maximitiden har löpt ut, personen har varit frånvarande från arbetsmarknaden eller något annat skäl finns till att försäkringen har upphört. För dem som fått jämkad eller annars minskad dagpenning används vid jämförelsen den dagpenning till fullt belopp för en helt och hållet arbetslös som beräknats utgående från den lön som ligger till grund för den dagpenning som betalats ut. Inga barn tillägg tas med i jämförelsen. I de inkomster som jämförs görs även det avdrag som avses i lagen den 18 december 1995 om beaktande av arbetstagares arbetspensionsavgift och arbetslöshetsförsäkringsavgift i fråga om vissa dag-

penningar (1501/95).

I vissa fall görs den jämförelse eller periodisering som lagen avser utgående från den stabiliserade lönen eller den lön som ligger till grund för dagpenningen (5 § 1 mom. 13 och 15 punkten, 18 § 2 mom.). Om dagpenningen har fastställts enligt det ovan nämnda skyddsstadgandet, används som sådan lön den lön som motsvarar den nya dagpenning som fastställts utgående från skyddsstadgandet.

Eftersom det nuvarande 16 § 6 mom. gäller beloppet av dagpenning avvägd enligt förtjänsten, föreslås det bli flyttat till 23 § som gäller fastställande av dagpenningens belopp. För enhetlighetens skull föreslås dessutom att dagpenningen för den som har delinvalidpension och som har utfört deltidarbete beräknas enligt samma grunder som för den som får eller har fått deltidspension. Enligt nuvarande lag bestäms dagpenningen för den som utfört deltidarbete och som lyfter delinvalidpension utgående från en kalkylerad lön för heltidsarbete. Beloppet av dagpenningen föreslås i båda fallen bli fastställt enligt läget vid den tidpunkt då pensionen börjar löpa.

26 §. *Dagpenningens periodens längd.* Enligt 1 mom. skall den maximala utbetalningstiden på 500 dagar inte längre vara bunden till fyra på varandra följande kalenderår. Som i lagen avsedda arbetsdagar räknas de dagar för vilka arbetsgivaren betalar lön också om arbetstagaren i själva verket inte alls är i arbete. Stadgandet om hur självrisktiden löper vid karens föreslås bli struket ur momentet. I fråga om detta hänvisas till motiveringen till den föreslagna 12 §.

I 2 mom. stadgas om rätten till s.k. tilläggsdagar. Enligt förslaget kan till den som fyllt 57 år innan den maximala utbetalningstiden på 500 dagar gått ut betalas grunddagpenning eller dagpenning avvägd enligt förtjänsten högst till utgången av den kalendermånad under vilken han fyller 60 år.

Enligt 4 mom. börjar den maximala utbetalningstid på 500 dagar som avses i 1 mom. räknas från början när personen sedan han blivit berättigad till arbetslöshetsdagpenning på nytt har uppfyllt arbetsvillkoret i 16 § 2 mom. Granskningsperioden för detta s.k. återinträdesvillkor blir således densamma som för andra arbetsvillkor. Tolkningen av den gällande lagen har varit oenhetlig i fråga om när den maximala utbetalningstiden skall börja räknas från början. För att råda bot på

dessa oklarheter i fråga om tolkningen föreslås det bli stadgat att den maximala utbetalningstiden alltid börjar räknas från början när arbetsvillkoret enligt 16 § 2 mom. har uppfyllts. Detta förutsätter att arbetslöshetskassorna och folkpensionsanstalten ger akt på att arbetsvillkoret uppfylls. När den maximala utbetalningstiden börjar räknas från början skall den lön som ligger till grund för dagpenningen fastställas på nytt enligt 23 §.

28 §. *Ansökan om dagpenning.* Till 5 mom. föreslås bli fogat ett stadgande om skyldigheten att meddela den som betalar dagpenningen de uppgifter som behövs för beviljandet och utbetalningen av arbetslöshetsdagpenningen. Stadgandet motsvarar 1 § förordningen om verkställigheten av lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Med behövliga uppgifter avses bl.a. inkomstuppgifter som påverkar dagpenningens belopp.

Ikraftträdelsestadgande. Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1997. Lagens 13 § 5 mom. och 16 § 9 mom. är avsedda att gälla till utgången av 1998 och 19 § 7 mom. till utgången av 1997.

Lagen skall enligt förslaget tillämpas på arbetslöshetsdagpenning för tiden efter att lagen har trätt i kraft. Lagens 5 § 1 mom. 15 punkt som gäller periodisering av semesterersättningar skall enligt förslaget tillämpas på dem vars arbetsförhållande har upphört efter att lagen har trätt i kraft. Stadgandena om självrisk, arbetsvillkor och maximitid i 12, 13, 16 och 16 a §§ samt 26 § 1 mom. tillämpas på dem för vilka den maximala tid för utbetalning av arbetslöshetsdagpenning som avses i 26 § 1 mom. börjar räknas från början efter att lagen har trätt i kraft. Lagens 26 § 4 mom. tillämpas från och med lagens ikraftträdande, men vid tillämpningen av stadgandet kan arbete som utförts med början den 1 mars 1996 beaktas. Lagens 13 § 5 mom. och 16 § 9 mom. tillämpas på utbildning som ges efter lagens ikraftträdande.

Stadgandet i 26 § 2 mom. om rätten till s.k. tilläggsdagar skall enligt förslaget tillämpas så att den har rätt till tilläggsdagar som efter att lagen har trätt i kraft fyller 57 år innan den maximala utbetalningstiden på 500 dagar gått ut. På den som är född före 1944 och som när denna lag träder i kraft är berättigad till arbetslöshetsdagpenning eller utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning eller som 1996 har fått arbetslöshetsdagpenning eller utbild-

ningsstöd för minst 100 dagar tillämpas dock alltså 26 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa sådant det lyder när denna lag träder i kraft. Stadgandet tillämpas dock inte på den som när lagen träder i kraft är berättigad till dagpenning eller utbildningsstöd på grund av en permittering som börjat efter den 1 juni 1996 eller på grund av att ett arbetsförhållande som varat i över sex månader sagts upp efter nämnda dag.

2. Ikraftträdande

Lagändringarna är avsedda att träda i kraft den 1 januari 1997. De gäller arbetslöshetsdagpenningar för tiden efter att lagen har trätt i kraft. Stadgandena om arbetsvillkor och arbetslöshetsdagpenningens maximitid tillämpas på dem vars maximala tid för utbetalning av arbetslöshetsdagpenning enligt 26 § 1 mom. börjar räknas från början efter att lagen har trätt i kraft. Lagens 26 § 4 mom. som gäller det s.k. återinträdesvillkoret tillämpas efter att lagen har trätt i kraft, men vid tillämpningen av stadgandet kan arbete som utförts med början den 1 mars 1996 beaktas. Således kan arbete som utförts under den åtta månader långa granskningsperioden enligt gällande lag räknas till godo också i fråga om det nya, längre återinträdesvillkoret, och detta villkor kan uppfyllas från och med lagens ikraftträdande. De som är födda före 1944 och som i den nuvarande situationen är inne i rullorna med arbetslöshetspension behåller dock sin rätt till arbetslöshetsdagpenning tills de fyller 60 år, enligt de tidigare stadgandena. Stadgandena om att arbetskraftspolitisk utbildning får räknas till godo i fråga om arbetsvillkoret är avsedda att gälla temporärt till utgången av 1998.

3. Lagstiftningsordning

I samband med reformen av de grundläggande fri- och rättigheterna bevarades stadgandet om skyddande av egendom oförändrat till innehåll, också i fråga om de inkomstrelaterade förmånerna. Sålunda måste det i fråga om förslagen till ändringar av arbetslöshetsdagpenningen utvärderas om de nu föreslagna ändringarna av arbetsvillkor och maximitid eller begränsningarna i rätten till s.k. tilläggsdagar är av den arten att de förutsätter att lagförslaget behandlas i grundlagsordning enligt 67 § riksdagsordningen.

Ändringarna i fråga om en förlängning av arbetsvillkoret och försäkringsvillkoret och i fråga om deras maximilängd skall enligt förslaget tillämpas på dem för vilka räkningen av maximilängden i fråga om rätten till arbetslöshetsdagpenning börjar från början efter att lagen har trätt i kraft. Således gäller ändringarna inte någons löpande arbetslöshetsdagpenning. Inte heller gäller den föreslagna ändringen av 26 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa i sin föreslagna form någons löpande s.k. tilläggsdagar. I sin gällande form garanterar stadgandet att den som har fyllt 55 år innan den maximala utbetalningstiden på 500 dagar för arbetslöshetsdagpenning gått ut dessutom har rätt till dagpenning avvägd enligt förtjänsten högst till utgången av den kalendermånad under vilken han fyller 60 år. Eftersom rätten till tilläggsdagar enligt ikraftträdelsestadgandet bevaras enligt den gamla lagen för dem som är födda före 1944 och som när lagen träder i kraft omfattas av rätten till tilläggsdagar, på-

verkar inte heller denna begränsning någons löpande arbetslöshetsdagpenning. Stadgandet om rätten till tilläggsdagar i 26 § 2 mom. kan inte tolkas så att även en arbetslös som blivit arbetslös efter att han fyllt 53 år och 1 månad skall vara berättigad till tilläggsdagar, eftersom den situation som avses i lagrummet och som berättigar till tilläggsdagar skall anses vara att personen i fråga har fyllt ett visst antal år, i den gällande lagen 55 år, innan maximitiden går ut. Oberoende av det ovan sagda har man med ikraftträdelsestadgandet ändå velat skydda dem som för närvarande är över 53 år och arbetslösa arbetsökande.

De föreslagna ändringarna i rätten till arbetslöshetsdagpenning påverkar inte det grundläggande utkomstskyddet på det sätt som avses i 15 a § 2 mom. regeringsformen. Inte heller i detta fall kräver ändringarna grundlagsordning. Regeringen anser det dock önskvärt att grundlagsutskottets utlåtande inhämtas i ärendet.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 24 augusti 1984 om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) 16 § 6 mom., sådant det lyder i lag av den 22 december 1995 (1664/95),
ändras 12 §, 13 § 2 mom., 16 § 1, 2 och 4 mom., 16 a § 4 mom., 17 § 2 och 3 mom., 18 § 1 mom., 23 § 3 mom., 26 § 1, 2 och 4 mom. samt 28 § 5 mom.,
 av dessa lagrum 12 § sådan den lyder delvis ändrad genom lag av den 12 juli 1993 (665/93), 13 § 2 mom. och 26 § 2 mom. sådant det lyder i lag av den 30 december 1993 (1541/93), 16 § 1 mom., 16 a § 4 mom. och 26 § 1 och 4 mom. sådana de lyder i lag av den 22 december 1994 (1317/94), 17 § 2 och 3 mom. sådana de lyder i lag av den 30 december 1993 (1537/93), 18 § 1 mom. sådana de lyder i lag av den 28 juni 1994 (586/94), 23 § 3 mom. sådant det lyder i lag av den 28 juni 1993 (565/93), samt 28 § 5 mom. sådant det lyder i lag av den 27 februari 1987 (226/87), samt
fogas till 5 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrad genom nämnda lagar av den 27 februari 1987, den 12 juli 1993 och den 22 december 1994 samt genom lagar av den 9 februari 1990, den 27 mars 1991 och den 30 december 1992 (98/90, 620/91 och 1651/92), en ny 15 punkt, till 13 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lagar av den 22 december 1994 och den 30 december 1993, temporärt ett nytt 5 mom. och till 16 §, sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lag av den 22 december 1994 och genom lagar av den 8 augusti 1986 och den 28 juni 1993 (608/86 och 554/93), temporärt ett nytt 9 mom. och till 19 §, sådant detta lagrum lyder i lag av den 30 december 1993, ett nytt 7 mom. som följer:

5 §

Begränsningar i rätten till arbetslöshetsdagpenning

Berättigad till arbetslöshetsdagpenning är inte en person

 15) för den tid som han har rätt till semesterlön eller för den tid på vilken semesterersättning som betalas när arbetsförhållandet upphör eller senare kan periodiseras på basis av den lön som skall betraktas som hans stabiliserade lön.

12 §

Självrisktid

Arbetslöshetsdagpenning betalas efter det att en person varit arbetslös arbetssökande vid arbeidskraftsbyrån en tid som motsvarar sammanlagt sju fulla arbetsdagar under högst åtta på varandra följande kalenderveckor. Självrisktiden åläggs en gång per maximal utbetalningstid för arbetslöshetsdagpenning enligt 26 §. Som självriskdagar kan inte räknas de dagar för vilka en person inte är berättigad till jämkad dagpenning på grund av att arbetstidsgränserna enligt 17 § 2 och 3 mom. överskrids.

Till självrisktiden räknas de dagar personen omedelbart efter det arbetslösheten börjat har varit arbetsoförmögen utan att för denna tid uppbära dagpenning i enlighet med sjukförsäkringslagen eller annan motsvarande lagstadgad ersättning eller av arbetsgivaren lön för sjukdomstiden.

13 §

Rätt till grunddagpenning

 Arbetsvillkoret blir uppfyllt då personen under de närmast föregående 24 månaderna (granskningsperioden) i 43 veckor har varit i sådant arbete där arbetstiden under varje vecka har uppgått till minst 18 timmar eller där den regelbundna arbetstiden enligt arbetsavtalet under en utjämningsperiod har varit åtminstone i genomsnitt 18 timmar i veckan och lönen har betalats enligt kollektivavtal eller, om det inte finns något kollektivavtal inom branschen, lönen för heltidsarbete under en månad motsvarar minst ett 40-faldigt belopp av grunddagpenningen. Arbetet kan inräknas i arbetsvillkoret endast en gång. Vid uppfyllandet av arbetsvillkoret beaktas arbete som personen har utfört efter att ha fyllt 16 år. På arbetsvillkoret tillämpas

dessutom vad som stadgas i 16 § 3—5 mom.

Med den tid i arbete som avses i 2 mom. kan under en tid av högst 16 veckor jämsättas också en tidsperiod för vilken utbildningsstöd har betalats enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning.

4 kap.

Särskilda förutsättningar för erhållande av dagpenning avvägd enligt förtjänsten

16 §

Löntagares rätt till dagpenning avvägd enligt förtjänsten

Berättigad till dagpenning avvägd enligt förtjänsten är medlem av arbetslöshetskassa (försäkrad) som har varit försäkrad åtminstone de 10 närmast föregående månaderna och som medan han varit försäkrad i en löntagarkassa har uppfyllt arbetsvillkoret.

Arbetsvillkoret blir uppfyllt då personen under de närmast föregående 24 månaderna (granskningsperioden) i 43 veckor har varit i sådant arbete som omfattas av försäkringen och där arbetstiden under varje vecka har uppgått till minst 18 timmar eller där den regelbundna arbetstiden enligt arbetsavtalet under en utjämningsperiod har varit åtminstone i genomsnitt 18 timmar i veckan och lönen har betalats enligt kollektivavtal eller, om det inte finns något kollektivavtal inom branschen, lönen för heltidsarbete under en månad motsvarar minst ett 40-faldigt belopp av grunddagpenningen. Arbetet kan inräknas i arbetsvillkoret endast en gång.

Om någon på grund av sjukdom, anstaltsvård, värnplikt, studier eller vård av barn eller av annat därmed jämförligt godtagbart skäl är förhindrad att vara på arbetsmarknaden, kan den i 2 mom. nämnda granskningsperioden förlängas i motsvarande mån, dock med högst sju år.

Med den tid i arbete som avses i 2 mom. kan under en tid av högst 16 veckor jämsättas också en tidsperiod för vilken utbildningsstöd har betalats enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning.

16 a §

Företagares rätt till dagpenning avvägd enligt förtjänsten

Om någon på grund av sjukdom, anstaltsvård, värnplikt, studier eller vård av barn eller av annat därmed jämförligt godtagbart skäl är förhindrad att vara på arbetsmarknaden, kan den i 2 mom. nämnda granskningsperioden förlängas i motsvarande mån, dock med högst sju år.

17 §

Rätt till jämkad arbetslöshetsdagpenning

Rätten till jämkad arbetslöshetsdagpenning föreligger inte om arbetstiden i de fall som nämns i 1 mom. 1 punkten under en granskningsperiod om en vecka och i de fall som nämns i 1 mom. 2—5 punkten under en granskningsperiod om en månad eller fyra på varandra följande kalenderveckor överstiger 75 procent av den inom branschen tillämpade maximiarbetstiden för arbetstagar i heltidsarbete.

Rätten till arbetslöshetsdagpenning föreligger inte om den ordinarie arbetstiden enligt arbetsavtalet i de fall som nämns i 1 mom. 1—5 punkten under utjämningsperioden överstiger 75 procent av den inom branschen tillämpade maximiarbetstiden för arbetstagar i heltidsarbete.

18 §

Den jämkade arbetslöshetsdagpenningens belopp

Den jämkade arbetslöshetsdagpenningen utbetalas så att dagpenningen och 50 procent av inkomsten sammanlagt per månad eller fyra på varandra följande kalenderveckor (jämningsperiod) kan uppgå till det belopp som annars hade kunnat betalas i dagpenning.

19 §

Längden av perioden för den jämkade dagpenningen

I de maximibelopp och maximitider som

nämns i 1 och 2 mom. inräknas dock inte jämkad dagpenning som utbetalas för 1997.

23 §

Beloppet av den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen

Den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen beräknas utgående från personens stabiliserade lön för den tid omedelbart innan arbetslösheten började under vilken han har uppfyllt arbetsvillkoret enligt 16 § 2 mom. Om arbetet eller löneinkomsten har varit av säsongbetonad eller oregelbunden art, beräknas den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen på det per månad beräknade beloppet av årsinkomsten. När den maximala utbetalningstiden för arbetslöshetsdagpenning enligt 26 § 4 mom. börjar räknas från början, bestäms den lön som ligger till grund för dagpenningen på nytt. Den arbetslöshetsdagpenning som bestäms utgående från de nya inkomstuppgifterna är dock minst lika stor som grunddagpenningen och minst 80 procent av den föregående arbetslöshetsdagpenning som har betalats ut till samma person. Jämförelsen görs dock med den fulla dagpenningen för en helt och hållet arbetslös. De barnförhöjningar som avses i 24 § ingår inte i de dagpenningar som används vid jämförelsen. För den som får delinvalidpension eller deltidspension bestäms rätten till dagpenning avvägd enligt förtjänsten utgående från det läge som råder när utbetalningen av pensionen börjar. Detsamma gäller den som har fått deltidspension omedelbart före den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen. Vad som stadgas ovan gäller den som har varit alterneringsledig enligt 1 § 1 mom. lagen om försök med alterneringsledighet (1663/95) eller har fått deltidstillägg enligt 34 a § sysselsättningsförordningen (130/93). Genom förordning stadgas närmare om fastställande av den lön som ligger till grund för den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen.

26 §

Dagpenningsperiodens längd

Grunddagpenning och enligt förtjänsten avvägd dagpenning betalas för sammanlagt högst 500 arbetslöshetsdagar. Om förmåner

för vissa arbetslöshetsdagar har utbetalts till den arbetslöse i en annan stat med stöd av en överenskommelse om utkomstskydd för arbetslösa som Finland har ingått med staten i fråga, inräknas också dessa arbetslöshetsdagar i ovan nämnda maximiantal. Det sammanlagda antalet arbets-, självrisk-, arbetslöshetsdagpennings- och ersättningsdagar under varje kalendervecka får vara högst fem. Vid beräkandet av maximiantalet på fem dagar betraktas som ersättningsdagar även sådana dagar då den arbetslöse får utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning.

Utän hinder av vad 1 mom. stadgar om maxiantalet dagar kan till den som fyllt 57 år innan maximitiden gått ut dessutom betalas grunddagpenning eller dagpenning avvägd enligt förtjänsten högst till utgången av den kalendermånad under vilken han fyller 60 år.

Den i 1 mom. avsedda maximitiden börjar räknas från början, när arbetsvillkoret enligt 16 § 2 mom. har uppfyllts efter det att den arbetslöse har blivit berättigad till arbetslöshetsdagpenning. Detsamma gäller när någon som avses i 1 a § i en följd har uppfyllt arbetsvillkoret i 16 a § 2 mom.

28 §

Ansökan om dagpenning

Den som söker arbetslöshetsdagpenning är skyldig att lämna socialförsäkringskommissionen eller arbetslöshetskassan de uppgifter som behövs för beviljandet och utbetalningen av arbetslöshetsdagpenningen. Arbetslöshetsdagpenning utbetalas från det rätten till dagpenningen uppkom, dock inte utan särskilt vägande skäl för en längre tid än tre månader före ansökningsdagen om dagpenning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997. Lagens 13 § 5 mom. och 16 § 9 mom. gäller till utgången av 1998 och lagens 19 § 7 mom. till utgången av 1997.

Lagen tillämpas på arbetslöshetsdagpenning för tiden efter att lagen har trätt i kraft. Lagens 5 § 1 mom. 15 punkt tillämpas på dem vars arbetsförhållande upphör efter att lagen har trätt i kraft. Stadgandena i 12, 13,

16 och 16 a §§ samt 26 § 1 mom. tillämpas på dem för vilka den maximala tid för utbetalning av arbetslöshetsdagpenning som avses i 26 § 1 mom. börjar räknas från början efter att lagen har trätt i kraft. Lagens 26 § 4 mom. tillämpas från och med lagens ikraftträdande, men vid tillämpningen av stadgandet kan arbete som utförts med början den 1 mars 1996 beaktas. Lagens 13 § 5 mom. och 16 § 9 mom. tillämpas på utbildning som ges efter lagens ikraftträdande. På den som är född före 1944 och som när denna lag träder i kraft är berättigad till arbetslöshetsdagpenning eller utbildningsstöd

enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning eller som 1996 har fått arbetslöshetsdagpenning eller utbildningsstöd för minst 100 dagar tillämpas dock alltså 26 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa sådant det lyder när denna lag träder i kraft. Stadgandet tillämpas dock inte på den som när lagen träder i kraft är berättigad till dagpenning eller utbildningsstöd på grund av han sagt upp sig under 1996 eller blivit permitterad med början efter den 1 juni 1996 eller på grund av att ett arbetsförhållande som varat i över sex månader sagts upp efter nämnda dag.

Helsingfors den 10 maj 1996

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Social- och hälsovårdsminister
Sinikka Mönkäre

Lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i lagen den 24 augusti 1984 om utkomstskydd för arbetslösa (602/84) 16 § 6 mom., sådant det lyder i lag av den 22 december 1995 (1664/95),
ändras 12 §, 13 § 2 mom., 16 § 1, 2 och 4 mom., 16 a § 4 mom., 17 § 2 och 3 mom., 18 § 1 mom., 23 § 3 mom., 26 § 1, 2 och 4 mom. samt 28 § 5 mom.,
 av dessa lagrum 12 § sådan den lyder delvis ändrad genom lag av den 12 juli 1993 (665/93), 13 § 2 mom. och 26 § 2 mom. sådant det lyder i lag av den 30 december 1993 (1541/93), 16 § 1 mom., 16 a § 4 mom. och 26 § 1 och 4 mom. sådana de lyder i lag av den 22 december 1994 (1317/94), 17 § 2 och 3 mom. sådana de lyder i lag av den 30 december 1993 (1537/93), 18 § 1 mom. sådana de lyder i lag av den 28 juni 1994 (586/94), 23 § 3 mom. sådant det lyder i lag av den 28 juni 1993 (565/93), samt 28 § 5 mom. sådant det lyder i lag av den 27 februari 1987 (226/87), samt
fogas till 5 § 1 mom., sådant det lyder delvis ändrad genom nämnda lagar av den 27 februari 1987, den 12 juli 1993 och den 22 december 1994 samt genom lagar av den 9 februari 1990, den 27 mars 1991 och den 30 december 1992 (98/90, 620/91 och 1651/92), en ny 15 punkt, till 13 §, sådan den lyder ändrad genom nämnda lagar av den 22 december 1994 och den 30 december 1993, temporärt ett nytt 5 mom. och till 16 §, sådan den lyder delvis ändrad genom nämnda lag av den 22 december 1994 och genom lagar av den 8 augusti 1986 och den 28 juni 1993 (608/86 och 554/93), temporärt ett nytt 9 mom. och till 19 §, sådant detta lagrum lyder i lag av den 30 december 1993, ett nytt 7 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

5 § Begränsningar i rätten till arbetslöshetsdagpenning

Berättigad till arbetslöshetsdagpenning är inte en person

 15) för den tid som han har rätt till semesterlön eller för den tid på vilken semesterersättning som betalas när arbetsförhållandet upphör eller senare kan periodiseras på basis av den lön som skall betraktas som hans stabiliserade lön.

12 § Självrisktid

Arbetslöshetsdagpenning betalas efter det att en person varit arbetslös arbetsökande vid Arbetskraftsbyrån sammanlagt fem arbetsdagar under högst åtta på varandra följande kalenderveckor. För denna självrisktid om fem dagar betalas ingen dagpenning.

12 § Självrisktid

Arbetslöshetsdagpenning betalas efter det att en person varit arbetslös arbetsökande vid Arbetskraftsbyrån en tid som motsvarar sammanlagt sju fulla arbetsdagar under högst åtta på varandra följande kalenderveckor. Självrisktiden läggs en gång per maximal utbetalningstid för arbetslöshetsdagpenning enligt 26 §. Som självriskdagar kan inte räknas de dagar för vilka en person inte är berättigad till jämkad dagpenning på

Gällande lydelse

Självrisktiden anses ha gått till ända även då den i 17—19 §§ nämnda arbetslöshetstiden för arbetstagare med förkortad arbetsvecka eller i deltidsarbete uppgår till sammanlagt en tid som motsvarar fem arbetslöshetsdagar.

Till självrisktiden räknas även de dagar vederbörande efter det arbetslösheten börjat har varit arbetsoförmögen utan att för denna tid uppbära dagpenning i enlighet med sjukförsäkringslagen eller annan motsvarande lagstadgad ersättning eller av arbetsgivaren lön för sjukdomstiden.

Självrisktiden är i kraft till utgången av det kalenderår under vilket den i sin helhet har uppkommit. Under ett begynnande kalenderår förutsätts ny självrisktid inte

1) så länge den som saken gäller utan avbrott fortfarande är arbetslös och får arbetslöshetsdagpenning,

2) då självrisktiden fördelar sig på två kalenderår,

3) då självrisktiden har gått till ända vid utgången av ett kalenderår utan att utbetalningen av arbetslöshetsdagpenningen ännu har börjat;

4) då rätt till arbetslöshetsdagpenning börjar på nytt inom 14 dagar från det att föregående rätt till arbetslöshetsdagpenning upphörde; eller

5) då en person har fått utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning eller en förmån enligt 5 § 1 mom. 12 punkten och återgår till att vara arbetslös arbetssökande inom 14 dagar från det att den förmån som avses ovan har upphört.

Föreslagen lydelse

grund av att arbetstidsgränserna enligt 17 § 2 och 3 mom. överskrids.

Till självrisktiden räknas de dagar personen omedelbart efter det arbetslösheten börjat har varit arbetsoförmögen utan att för denna tid uppbära dagpenning i enlighet med sjukförsäkringslagen eller annan motsvarande lagstadgad ersättning eller av arbetsgivaren lön för sjukdomstiden.

13 §

Rätt till grunddagpenning

Arbetsvillkoret blir uppfyllt då vederbörande under de närmast föregående 24 månaderna (granskningsperioden) i 26 veckor har varit i sådant arbete där arbetstiden under varje vecka har uppgått till minst 18 timmar eller där den regelbundna arbetstiden enligt arbetsavtalet under en utjämningsperiod har varit åtminstone i genomsnitt 18

Arbetsvillkoret blir uppfyllt då personen under de närmast föregående 24 månaderna (granskningsperioden) i 43 veckor har varit i sådant arbete där arbetstiden under varje vecka har uppgått till minst 18 timmar eller där den regelbundna arbetstiden enligt arbetsavtalet under en utjämningsperiod har varit åtminstone i genomsnitt 18 timmar i

Gällande lydelse

timmar i veckan och lönen har betalats enligt kollektivavtal eller, om det inte finns något kollektivavtal inom branschen, har överensstämt med gängse lön på orten. Vid uppfyllandet av arbetsvillkoret beaktas arbete som vederbörande har utfört efter att ha fyllt 16 år. På arbetsvillkoret tillämpas dessutom vad som stadgas i 16 § 3—5 mom. Detsamma gäller när någon som avses i 1 a § i en följd har uppfyllt arbetsvillkoret i 16 a § 2 mom.

4 kap.

Särskilda förutsättningar för erhållande av dagpenning avvägd enligt förtjänsten

16 §
Löntagares rätt till dagpenning avvägd enligt förtjänsten

Berättigad till dagpenning avvägd enligt förtjänsten är medlem av arbetslöshetskassa (försäkrad), som varit försäkrad åtminstone de sex närmast föregående månaderna och som medan han varit försäkrad har uppfyllt arbetsvillkoret.

Arbetsvillkoret blir uppfyllt då vederbörande under de närmast föregående 24 månaderna (granskningsperioden) i 26 veckor har varit i sådant arbete där arbetstiden under varje vecka har uppgått till minst 18 timmar eller där den regelbundna arbetstiden enligt arbetsavtalet under en utjämningsperiod har varit åtminstone i genomsnitt 18 timmar i veckan och lönen har betalats enligt kollektivavtal eller, om det inte finns något kollektivavtal inom branschen, har överensstämt med gängse lön på orten.

Om någon på grund av sjukdom, anstaltsvård, värnplikt, studier eller vård av barn

Föreslagen lydelse

veckan och lönen har betalats enligt kollektivavtal eller, om det inte finns något kollektivavtal inom branschen, lönen för heltidsarbete under en månad motsvarar minst ett 40-faldigt belopp av grunddagpenningen. Arbetet kan inräknas i arbetsvillkoret endast en gång. Vid uppfyllandet av arbetsvillkoret beaktas arbete som personen har utfört efter att ha fyllt 16 år. På arbetsvillkoret tillämpas dessutom vad som stadgas i 16 § 3—5 mom.

Med den tid i arbete som avses i 2 mom. kan under en tid av högst 16 veckor jämställas också en tidsperiod för vilken utbildningsstöd har betalats enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning.

4 kap.

Särskilda förutsättningar för erhållande av dagpenning avvägd enligt förtjänsten

16 §
Löntagares rätt till dagpenning avvägd enligt förtjänsten

Berättigad till dagpenning avvägd enligt förtjänsten är medlem av arbetslöshetskassa (försäkrad) som har varit försäkrad åtminstone de 10 närmast föregående månaderna och som medan han varit försäkrad i en löntagarkassa har uppfyllt arbetsvillkoret.

Arbetsvillkoret blir uppfyllt då personen under de närmast föregående 24 månaderna (granskningsperioden) i 43 veckor har varit i sådant arbete som omfattas av försäkringen och där arbetstiden under varje vecka har uppgått till minst 18 timmar eller där den regelbundna arbetstiden enligt arbetsavtalet under en utjämningsperiod har varit åtminstone i genomsnitt 18 timmar i veckan och lönen har betalats enligt kollektivavtal eller, om det inte finns något kollektivavtal inom branschen, lönen för heltidsarbete under en månad motsvarar minst ett 40-faldigt belopp av grunddagpenningen. Arbetet kan inräknas i arbetsvillkoret endast en gång.

Om någon på grund av sjukdom, anstaltsvård, värnplikt, studier eller vård av barn

Gällande lydelse

eller av annat därmed jämförligt godtagbart skäl är förhindrad att vara på arbetsmarknaden, kan den i 2 mom. nämnda granskningsperioden förlängas i motsvarande mån.

För den som erhåller deltidspensions bestäms rätten till dagpenning avvägd enligt förtjänsten enligt läget vid den tidpunkt då deltidspensionen började. Detsamma gäller den som har erhållit deltidspension omedelbart innan han fick dagpenning avvägd enligt förtjänsten. Vad som stadgas ovan gäller också den som är alterneringsledig enligt 1 § 1 mom. lagen om försök med alterneringsledighet (1663/95).

Föreslagen lydelse

eller av annat därmed jämförligt godtagbart skäl är förhindrad att vara på arbetsmarknaden, kan den i 2 mom. nämnda granskningsperioden förlängas i motsvarande mån, dock med högst sju år.

(6 mom. upphävs)

Med den tid i arbete som avses i 2 mom. kan under en tid av högst 16 veckor jämställas också en tidsperiod för vilken utbildningsstöd har betalats enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning.

16 a §
Företagares rätt till dagpenning avvägd
enligt förtjänsten

Om någon på grund av sjukdom, anstaltsvård, värnplikt, studier eller vård av barn eller av annat därmed jämförligt godtagbart skäl är förhindrad att vara på arbetsmarknaden, kan den i 2 mom. nämnda granskningsperioden förlängas i motsvarande mån.

Om någon på grund av sjukdom, anstaltsvård, värnplikt, studier eller vård av barn eller av annat därmed jämförligt godtagbart skäl är förhindrad att vara på arbetsmarknaden, kan den i 2 mom. nämnda granskningsperioden förlängas i motsvarande mån, dock med högst sju år.

17 §
Rätt till jämkad arbetslöshetsdagpenning

Rätten till jämkad arbetslöshetsdagpenning föreligger inte om arbetstiden i de fall som nämns i 1 mom. 1 punkten under en granskningsperiod om en vecka och i de fall som nämns i 1 mom. 2—5 punkten under en granskningsperiod om en månad överstiger fyra femtedelar av den inom branschen tillämpade maximiarbetstiden för arbetstagare i

Rätten till jämkad arbetslöshetsdagpenning föreligger inte om arbetstiden i de fall som nämns i 1 mom. 1 punkten under en granskningsperiod om en vecka och i de fall som nämns i 1 mom. 2—5 punkten under en granskningsperiod om en månad eller fyra på varandra följande kalenderveckor överstiger 75 procent av den inom branschen

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

heltidsarbete.

En arbetstagare har inte rätt till arbetslöshetsdagpenning, om hans ordinarie arbetstid enligt arbetsavtalet i de fall som nämns i 1 mom. 1—5 punkten under utjämningsperioden överstiger fyra femtedelar av den inom branschen tillämpade maximiarbetstiden för arbetstagare i heltidsarbete.

18 §

Den jämkade arbetslöshetsdagpenningens belopp

Den jämkade arbetslöshetsdagpenningen utbetalas så att dagpenningen och 80 procent av den del av inkomsten som överstiger 750 mark (skyddat belopp) sammanlagt per månad kan uppgå till det belopp som annars hade kunnat betalas i dagpenning. Som jämningsperiod kan även användas fyra på varandra följande kalenderveckor, varvid det skyddade beloppet är lika stort som den del av fullt skyddat belopp som motsvarar jämningsperioden.

tillämpade maximiarbetstiden för arbetstagare i heltidsarbete.

Rätten till arbetslöshetsdagpenning föreligger inte om den ordinarie arbetstiden enligt arbetsavtalet i de fall som nämns i 1 mom. 1—5 punkten under utjämningsperioden överstiger 75 procent av den inom branschen tillämpade maximiarbetstiden för arbetstagare i heltidsarbete.

18 §

Den jämkade arbetslöshetsdagpenningens belopp

Den jämkade arbetslöshetsdagpenningen utbetalas så att dagpenningen och 50 procent av inkomsten sammanlagt per månad eller fyra på varandra följande kalenderveckor (jämningsperiod) kan uppgå till det belopp som annars hade kunnat betalas i dagpenning.

19 §

Längden av perioden för den jämkade dagpenning

I de maximibelopp och maximitider som nämns i 1 och 2 mom. inräknas dock inte jämkad dagpenning som utbetalas för 1996.

19 §

Längden av perioden för den jämkade dagpenningen

I de maximibelopp och maximitider som nämns i 1 och 2 mom. inräknas dock inte jämkad dagpenning som utbetalas för 1997.

23 §

Beloppet av den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen

Den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen beräknas utgående från vederbörandes stadigvarande lön eller, om löneinkomsten har varit säsongbetonad eller oregelbunden, på det per månad beräknade beloppet av årsinkomsten. Dagpenningen för den som får delinvalidpension och som utfört

Den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen beräknas utgående från personens stabiliserade lön för den tid omedelbart innan arbetslösheten började under vilken han har uppfyllt arbetsvillkoret enligt 16 § 2 mom. Om arbetet eller löneinkomsten har varit av säsongbetonad eller oregelbunden

Gällande lydelse

deltidsarbete beräknas dock utgående från den kalkylerade lönen i heltidsarbete för det arbete som han har utfört. Genom förordning stadgas närmare om fastställande av den lön som ligger till grund för den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen.

Föreslagen lydelse

art, beräknas den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen på det per månad beräknade beloppet av årsinkomsten. När den maximala utbetalningstiden för arbetslöshetsdagpenning enligt 26 § 4 mom. börjar räknas från början, bestäms den lön som ligger till grund för dagpenningen på nytt. Den arbetslöshetsdagpenning som bestäms utgående från de nya inkomstuppgifterna är dock minst lika stor som grunddagpenningen och minst 80 procent av den föregående arbetslöshetsdagpenning som har betalats ut till samma person. Jämförelsen görs dock med den fulla dagpenningen för en helt och hållet arbetslös. De barnförhöjningar som avses i 24 § ingår inte i de dagpenningar som används vid jämförelsen. För den som får delinvalidpension eller deltidspension bestäms rätten till dagpenning avvägd enligt förtjänsten utgående från det läge som råder när utbetalningen av pensionen börjar. Detsamma gäller den som har fått deltidspension omedelbart före den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen. Vad som stadgas ovan gäller den som har varit alterneringsledig enligt 1 § 1 mom. lagen om försök med alterneringsledighet (1663/95) eller har fått deltidstillägg enligt 34 a § sysselsättningsförordningen (130/93). Genom förordning stadgas närmare om fastställande av den lön som ligger till grund för den enligt förtjänsten avvägda dagpenningen.

26 §

Dagpenningsperiodens längd

Grunddagpenning och enligt förtjänsten avvägd dagpenning betalas för sammanlagt högst 500 arbetslöshetsdagar *under fyra på varandra följande kalenderår*. Om förmåner för vissa arbetslöshetsdagar har utbetalts till den arbetslöse i en annan stat med stöd av en överenskommelse om utkomstskydd för arbetslösa som Finland har ingått med staten i fråga, inräknas också dessa arbetslöshetsdagar i ovan nämnda maximiantal. Det sammanlagda antalet arbets-, självrisk- och ersättningsdagar under varje kalendervecka får vara högst fem. Vid beräkning av maximiantalet på fem dagar betraktas som ersättningsdagar även sådana dagar då den arbetslöse får utbildningsstöd enligt lagen

26 §

Dagpenningsperiodens längd

Grunddagpenning och enligt förtjänsten avvägd dagpenning betalas för sammanlagt högst 500 arbetslöshetsdagar. Om förmåner för vissa arbetslöshetsdagar har utbetalts till den arbetslöse i en annan stat med stöd av en överenskommelse om utkomstskydd för arbetslösa som Finland har ingått med staten i fråga, inräknas också dessa arbetslöshetsdagar i ovan nämnda maximiantal. Det sammanlagda antalet arbets-, självrisk-, *arbetslöshetsdagpennings-* och ersättningsdagar under varje kalendervecka får vara högst fem. Vid beräkning av maximiantalet på fem dagar betraktas som ersättningsdagar även sådana dagar då den arbetslöse får utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspo-

Gällande lydelse

om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning. *Såsom självriskdagar betraktas ävande arbetslöshetsdagar som ingår i de tider som nämns i 7 § 1 mom., 8 § och 9 § 1 och 4 mom.*

Utän hinder av vad 1 mom. stadgar om det maximibelopp som utbetalas under fyra på varandra följande kalenderår kan till den som fyllt 55 år innan maximitiden gått ut dessutom betalas grunddagpenning eller dagpenning avvägd enligt förtjänsten högst till utgången av den kalendermånad under vilken han fyller 60 år.

Om någon under den i 1 mom. nämnda tiden om fyra år har uppfyllt det såsom förutsättning för erhållande av dagpenning uppställda arbetsvillkoret under en granskningsperiod om åtta månader, börjar de 500 dagar som avses i 1 mom. och som ingår i fyra på varandra följande kalenderår räknas från början då han på nytt börjar få dagpenning. Detsamma gäller när någon som avses i 1 a § i en följd har uppfyllt arbetsvillkoret i 16 a § 2 mom.

28 §

Ansökan om dagpenning

Arbetslöshetsdagpenning utbetalas från det rätten till dagpenningen uppkom, dock inte utan särskilt vägande skäl för en längre tid än tre månader för ansökningen som dagpenning.

Föreslagen lydelse

litisk vuxenutbildning.

Utän hinder av vad 1 mom. stadgar om maxiantalet dagar kan till den som fyllt 57 år innan maximitiden gått ut dessutom betalas grunddagpenning eller dagpenning avvägd enligt förtjänsten högst till utgången av den kalendermånad under vilken han fyller 60 år.

Den i 1 mom. avsedda maximitiden börjar räknas från början, när arbetsvillkoret enligt 16 § 2 mom. har uppfyllts efter det att den arbetslöse har blivit berättigad till arbetslöshetsdagpenning. Detsamma gäller när någon som avses i 1 a § i en följd har uppfyllt arbetsvillkoret i 16 a § 2 mom.

Den som söker arbetslöshetsdagpenning är skyldig att lämna socialförsäkringskommissionen eller arbetslöshetskassan de uppgifter som behövs för beviljandet och utbetalningen av arbetslöshetsdagpenningen. Arbetslöshetsdagpenning utbetalas från det rätten till dagpenningen uppkom, dock inte utan särskilt vägande skäl för en längre tid än tre månader före ansökningen om dagpenning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1997. Lagens 13 § 5 mom. och 16 § 9 mom. gäller till utgången av 1998 och lagens 19 § 7 mom. till utgången av 1997.

Lagen tillämpas på arbetslöshetsdagpenning för tiden efter att lagen har trätt i kraft. Lagens 5 § 1 mom. 15 punkt tillämpas på dem vars arbetsförhållande upphör efter att lagen har trätt i kraft. Stadgardena i 12, 13, 16 och 16 a §§ samt 26 § 1 mom. tillämpas

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

på dem för vilka den maximala tid för utbetalning av arbetslöshetsdagpenning som avses i 26 § 1 mom. börjar räknas från början efter att lagen har trätt i kraft. Lagens 26 § 4 mom. tillämpas från och med lagens ikraftträdande, men vid tillämpningen av stadgandet kan arbete som utförts med början den 1 mars 1996 beaktas. Lagens 13 § 5 mom. och 16 § 9 mom. tillämpas på utbildning som ges efter lagens ikraftträdande. På den som är född före 1944 och som när denna lag träder i kraft är berättigad till arbetslöshetsdagpenning eller utbildningsstöd enligt lagen om arbetskraftspolitisk vuxenutbildning eller som 1996 har fått arbetslöshetsdagpenning eller utbildningsstöd för minst 100 dagar tillämpas dock alljämt 26 § 2 mom. lagen om utkomstskydd för arbetslösa sådant det lyder när denna lag träder i kraft. Stadgandet tillämpas dock inte på den som när lagen träder i kraft är berättigad till dagpenning eller utbildningsstöd på grund av han sagt upp sig under 1996 eller blivit permitterad med början efter den 1 juni 1996 eller på grund av att ett arbetsförhållande som varat i över sex månader sagts upp efter nämnda dag.
